

PRAMIEŇ

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU

03/2013

SAVEZ SLOVAKA
ZVÁZ SLOVÁKOV

Požehnané
vel'konočné
sviatky!

Pápež František

Vel'ká noc

Jediná fujaristka v Chorvátsku

Výročné zhromaždenia

Rodinná história chorvátskych Hohošovcov

PRAMENĚN

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS
SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU
XXII. ročník

Redakcia:

šéfredaktor prof. Andrej Kuric
tel.: 031 503 311
e-mail: andrija.kuric@os.t-com.hr
zástupkyňa šéfredaktora prof. Božena Dasovićová

Jazyková úprava
prof. Ján Širka
prof. Božena Dasovićová

Tajomníčka Branka Baksová

Graficko-technická úprava
Grafika d.o.o., Osijek

Dopisovatelia:

dipl. ing. Josip Kreičik
Marica Tisaj
dipl. oec. Zdenka Uzel
Vjera Baksa
Vlado Mudroh
prof. Samir Slivka
Andela Majdiš
Anica Popović
Margita Rekić-Grolmusová
Zlatko Jevak
dipl. ing. Branko Prišč
A.M. Kuric
Tanja Matota
Nikola Čiš
Barbara Čuha
prof. Pavel Treger

Adresa redakcie a vydavateľ:

Savez Slovaka – Zväz Slovákov
Braće Radića 68 (PP 39)
HR-31500 NAŠICE
Telefón/fax: +385(0)31 613 433
E-mail: savez-slovaka@os.htnet.hr
www.savez-slovaka.hr

Tlač:

Grafika d.o.o.
Strossmayerova 295, Osijek
Telefón: +385(0)31 310 300

Periodicita a náklad:

Mesačník, 750 výtlačkov

Bankový účet:

2500009-1102027880
HYPO ALPE-ADRIA BANK d.d. Osijek
(Pobočka Našice)

Titulná strana:

Tatjana Buha, V. Baksa

Registrácia:

ISSN 1330-0512

Tiskovina PRAMENĚN je finansijski pomagana iz Državnog proračuna Republike Hrvatske, putem Savjeta za nacionalne manjine za 2013. godinu.

Pojedini članci izražavaju osobna mišljenja i poglede autora i ne moraju nužno biti u skladu s mišljenjima i stavovima redakcije i izdavača. Redakcija zadržava pravo izmjene tekstova ili dijelova teksta. Slike se po želji vraćaju.

Pápež František

Novým Svätým Otcom sa stal 76-ročný argentínsky kardinál Jorge Mario Bergoglio, ktorý prijal meno František. Jorge Mario Bergoglio, Narodil sa 17. 12. 1936 v Buenos Aires v Argentíne. Najskôr absolvoval štúdium inžinierskych vied. Neskôr vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. Kňazskú vysviacku prijal 13. 12. 1969. V rokoch 1973 – 1979 bol provinciálom rádu. Potom pôsobil ako rektor Teologickej fakulty San Miguel. V Nemecku skončil ďalšie štúdium a potom pôsobil ako profesor v Argentíne. V júni 1992 (27. 6. 1992) bol vymenovaný za titulárneho biskupa z Ancy a svätiaceho biskupa z Buenos Aires (Argentína). Od 3. 6. 1997 pôsobil ako arcibiskup-koadjutor z Buneos Aires. Od 28. 2. 1998 sa stal arcibiskupom z Buenos Aires. Od 6. 11. 1998 bol biskupom Argentíny (Apoštolský exarcha a ordinár pre veriacich východného obradu žijúcich v Argentíne). Kardinálsky titul mu udelil 21. 2. 2001 pápež Ján Pavol II. Od 15. 5. 2001 je členom Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života. Od 15. 5. 2001 je členom Kongregácie pre klerikov. Od 15.2.2001 je členom Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí. Od 18.5.2001 je členom Pápežskej rady pre rodinu. Od 12. 12. 2002 je členom Pápežskej komisie pre Latinskú Ameriku.

Nový pápež vo svojich kázňachhovorí, že kresťanská radosť „nevychádza z vlastnenia množstva vecí, ale zo stretnutí s Ježišom. Takáto radosť udržuje ľudí mladých. Svojou výzvou, aby sa svet viac zaoberal chudobou, chce pápež František upozorniť na chudobu materiálnu aj duchovnú. Je tak dvojnásobná šanca, že jeho výzva bude mať pozitívny účinok, a to aj vďaka tomu, že oproti svojmu predchodcovi je pápež František podstatne komunikatívnejší a bezprostrednejší.

Novozvolenému pápežovi prajeme, aby ho viedol Duch Svätý a aby viedol Kirkev Kristovu, ako pravý otec.

Slovenský prezident Ivan Gašparovič s pápežom

Prezident SR Ivan Gašparovič pri osobnom stretnutí s pápežom Františkom zablahoželal k jeho zvoleniu a odovzdal mu pozdravy od slovenských občanov. Pápež prezidentovi povedal, že si váži slovenský národ a zároveň vyslovil prosbu, aby sa veriaci na Slovensku zaňho modlili.

Slovenský prezident Ivan Gašparovič v utorok 19. marca t.r. bol na jednodňovej pracovnej návšteve Vatikánu. Na Námestí sv. Petra sa spoločne s ďalšími hlavami štátov zúčastnil na inauguračnej svätej omši novozvoleného pápeža Františka.

Po jej skončení sa prezident stretol so Svätým Otcom aj na osobnom prijatí v priestoroch Baziliky sv. Petra. Prezident Gašparovič poslal novozvolenému pápežovi Františkovi 14. marca list, v ktorom ho pozval na návštevu Slovenska. „Dovoľte mi, Vaša Svätosť, v mene občanov Slovenskej republiky a v mene svojom pozvať Vás na návštevu Slovenskej republiky v roku jej významných historických medzníkov. Vaša pastoračná cesta by umocnila dôležitosť uvedených výročí a povzbudila slovenských občanov v uplatňovaní kresťanských hodnôt v ich každodennom živote,“ napísal Gašparovič.

Pápežovi v liste pripomenul, že tento rok si pripomíname 1150. výročie príchodu vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda na naše územie, 20 rokov existencie samostatnej Slovenskej republiky a tiež 20 rokov diplomatických vzťahov medzi Slovenskom a Vatikánom.

(A. M. Kuric)

Vedecká konferencia v Martine

Foto: M. Gržinić

Účastníci konferencie

Matica slovenská v Martine organizovala v dňoch 26.a 27.2.2013 medzinárodnú vedeckú konferenciu Matica slovenská v národných dejinách. Konferencia sa konala pri príležitosti 150. výročia založenia Matice slovenskej a 1150. výročia príchodu Konštantína a Metoda na na Moravu. To sú výročia, ktoré historicky a svojou tradíciou priamo na seba stala zahraničným kolektívnym členom MS Martin v 2008. roku.

Večer si účastníci nadväzujú a inšpirujú náš kultúrny a duchovný život. V utorok 26. februára bolo v priestoroch Mestského úradu v Martine slávnostné otvorenie za prítomnosti predsedu vlády SR Róberta Fica.

Potom nasledovali prednášky účastníkov zo Slovenska, Česka, Srbska,

Poľska, Nemecka, Kanady, Maďarska. V ten deň v pléne a dvoch sekciách odznelo spolu 40 prednášok s tematikou dejín Matice slovenskej, slovanstva, života Slovákov v zahraničí a o súčasnosti najstaršej národnej kultúrnej ustanovizne Slovákov. Zúčastnili sa na ňom aj členovia MS Rijeka, ktorí v tom čase boli na príprave nového programu v Považskej Bystrici. Matica slovenská Rijeka sa prvá konferencie pozreli v Slovenskom komornom divadle predstavenie Zaveje zo Starej Pazovy v réžii Ľuboslava Majeru.

Druhý deň sa na konferencii zúčastnila aj predsedníčka MS Rijeka a predstaviteľka slovenskej národnostnej menšiny v PGŽ s členom Máriom Gržinićom. V rokovaní v I. sekcii – Slováci v

zahraničí boli prednášky od Ľubomíra Kralovského Európska dimenzia Slovákov doma a v zahraničí, Anny Kováčovej z Maďarska – Matica slovenská a dolnozemskí vzdelanci, Pavol Podalay, Božena Farhatova – Krajanina na Blízkom východe, Katarína Sedláková – Slováci v Bulharsku a o Slovákoch v Rumunsku hovorila Ľubica Bartalská. Okrem toho boli predstavitelia z Poľska, Kanady a predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Igor Furdík. Miroslava Gržinićová podala prítomným referát o Slovákoch v Primorsko-goranskom kraji a v Matici slovenskej Rijeka. Všetky referáty budú zoradené v zborníku, ktorý vydá Matica. Garant konferencie bol prof. PhDr. Imrich Sedlák, CSC.

(M. Rekić Grolmusová, M.G)

Veľká noc

Veľká noc alebo **veľkonočné sviatky**, alebo **pascha** je najvýznamnejší kresťanský sviatok. Veľká noc je pre kresťanov oslavou zmŕtvychvstania (resp. vzkriesenia) Ježiša Krista po jeho smrti

na kríži. Udalosti Veľkej noci a ich interpretácia úzko súvisia s významným židovským sviatkom pesach, ktorý sa slávi zhruba v rovnakej dobe. V prostredí gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi sa pre tento sviatok používa takmer výlučne názov Pascha.

Vysvetlenie pôvodu názvu „veľká“ treba hľadať v časoch židovského otroctva v starovekom Egypte. Faraón nebol ochotný prepustiť svojich izraelských otrokov, a preto Boh trestal krajinu desiatimi ranami. Až po poslednej z nich, keď zomreli všetky prvorodené egyptské deti, faraón prepustil z otročiny ľud. Židov, ktorí pomazali veraje svojich dverí krvou baránka, sa táto pohroma netýkala a anjel smrti ich obišiel. Baránok je preto symbolom Ježiša Krista, ktorého krv nás všetkých zachránila od večného zatratenia. Ako sa ďalej uvádza v Biblii, po vyslobodení z Egypta previedol Boh ľud na čele s Mojžišom cez Červené more, ktoré rozdelil a vysušil. Tu niekto-

ri hľadajú pôvod tradičného židovského názvu pre Veľkú noc: pesach – prechod. Iní slovo pesach vysvetľujú ako obídienie, vyhnutie sa, a vzťahujú ho na anjela smrti, ktorý obchádzal domy potreté krvou. Obídienie aj prechod predstavujú veľké Božie skutky, ktoré urobil počas jednej noci pre svoj ľud, a preto každoročnú spomienku na tento deň izraeliti nazvali Veľkou nocou.

Symbolika prechodu z otroctva do slobody sa preniesla aj do kresťanstva ako prechod z hriechu do života v Božej milosti, ktorý zabezpečil Ježiš Kristus svojou smrťou a zmŕtvychvstaním.

Predpokladaný dátum Ježišovej smrti a vzkriesenia

Presný dátum Ježišovej smrti nie je známy, avšak možnosti, medzi ktorými je možné vyberať, nie je veľa. Isaac Newton svojimi výpočtami z roku 1733 prišiel k záveru, že k Ježišovej smrti mohlo dôjsť v piatok 7. apríla 30, 4. apríla 33 alebo 23. apríla 34; poslednej z možností sám

dával prednosť. Gerhard Kroll vo svojej knihe *Po Ježišových stopách* sudzuje, že najpravdepodobnejším dátumom je 7. apríl 30. Podľa C. Humphreysa a W. D. Waddingtona (1990) v podvečer 3. apríla 33 v Jeruzaleme vyšiel Mesiach v splne sčasti v zatmení; toto zatmenie sa skončilo 51 minút po východe Mesiaca. Tento údaj sa zhoduje s evanjeliami (Mt 27,34; Mk 15,33; Lk 22,44), takže tento dátum (3. apríl 33) je pravdepodobne dňom Kristovej smrti na kríži. Ježišovo vzkriesenie by potom pripadalo na nedeľu 5. apríl 33.

Samozrejme, treba brať do úvahy, že akékoľvek výpočty, ktoré sú v rozpore s údajmi uvedenými v Biblii, sú nepravdepodobné. Podľa Mt 12,40, kde sa píše: „Lebo ako bol Jonáš v bruchu veľryby tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci“, musel byť Kristus v zemi 3 dni a tri noci. A keďže vstal z mŕtvych v nedeľu skoro ráno (Mk 16,9: „A keď vstal z mŕtvych v nedeľu skoro ráno...“) a musel byť v zemi tri dni a tri noci, a teda nemohol v žiadnom prípade zomrieť v piatok, ale v podvečer vo štvrtok. V židovskom zmyslení prvého storočia sa ale časť dňa chápala ako celý deň. Vzhľadom na to, že Ježiš bol v hrobe časť z piatka, celú sobotu a časť z nedele – môže sa chápať, že bol v hrobe tri dni. Iný argument, týkajúci sa piatka je, že podľa Mt 16,21 a Lk 9,22 Ježiš vstane na tretí deň alebo doslova tretieho dňa, a preto nemusel byť v hrobe plné tri dni a noci.

Veľká noc podľa rímskokatolíckej tradície sa začína vigíliou Nedele Vzkriesenia (ktorá završuje veľkonočné triduum Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota) a trvá päťdesiat dní až do Turíc, slávnosti zostúpenia Ducha Svätého. Prvý týždeň Veľkej noci sa nazýva Veľkonočná oktáva. 40. deň Veľkej noci je slávnosť Nanebovstúpenia Pána, ktorá pripomína Ježišov výstup zo zeme do neba a jeho oslávenie u Otca.

Veľkonočné symboly

baránok — Symbol baránka sa nachádza už v predkresťanských tradíciách. V židovskej tradícii sa používal ako obetné zviera za hriechy. Zároveň židia na sviatok Paschy jedia baránka

ako pripomienku svojho vyslobodenia z Egypta. V kresťanstve je baránok jedným zo symbolov Ježiša Krista, lebo obrazne podľa kresťanskej viery on je baránok obetovaný za spásu sveta.

kríž — Kríž je dnes najdôležitejším z kresťanských symbolov, pretože Kristus bol odsúdený na smrť ukrižovaním. Tento trest patril k trestom veľmi krutým a ponižujúcim.

ohň — Veľkonočná bohoslužba sa začína zapálením veľkonočného ohňa, ktorý symbolizuje víťazstvo Ježiša Krista nad temnotou a smrťou. Od tohto ohňa sa potom zapalujú veľkonočné sviečky.

sviečka — Sviečka je v mnohých kultúrach chápaná ako znamenie života. Veľkonočná sviečka symbolizuje vzkrieseného Krista – tento symbol pochádza zo starovekých osláv Veľkej noci, pri ktorých sa zapaluje sviečka (nazývaná tiež paškál) od ohňa. Takto zapálená sviečka sa v priebehu veľkonočnej bohoslužby ponára do vody na krst, je ozdobená znamením kríža a symbolmi **A** a **Ω**, t. j. začiatku a konca vekov, ktorými je Kristus. Táto sviečka sa potom zapaluje počas celého veľkonočného obdobia až do Turíc a pri každom krste – aby sa naznačilo, že krst patrí k Veľkej noci. Táto sviečka sa tiež zapaluje pri kresťanskom pohrebe na znamenie toho, že zosnulý rovnako ako Kristus, prešiel bránou smrti; a cirkev sa za neho modlí, aby vstal k novému životu s Bohom.

Nenáboženské veľkonočné tradície

Podobne ako mnoho iných kresťanských sviatkov, aj Veľká noc sa preniesla aj mimo cirkvi. Už od jej vzniku je to čas osláv a veselí. Dnes je aj komerčne dôležitá, pretože sa na ňu viaže veľa zvykov, ktorých uskutočnenie si vyžaduje nejaké úsilie prípadne nákup. Predávajú sa, napríklad veľkonočné pohľadnice, ozdoby alebo sladkosti v podobe veľkonočných vajčiek, barančekov alebo zajačikov.

Na Veľkonočný pondelok je prastarou tradíciou hodovanie, polievanie a korbáč. Od rána muži a chlapci chodia po domácnostiach svojich známych a polievajú alebo korbáčujú ženy a dievčatá ručne vyrobeným korbáčom z vrbového prútia. Korbáč je spletený z ôsmich,

dvanástich alebo až dvadsiatichštyroch prútov a je zvyčajne od pol metra do dvoch dlhý a ozdobený pletenou rukoväťou a farebnými stužkami. Podľa tradície muži pri hodovaní prednesú koledy. Či sa najprv korbáčujú alebo polieva a potom spievajú, či recitujú koledy, záleží na situácii. Aj keď korbáčovanie môže byť bolestivé a polievanie nepríjemné, nie je ich cieľom spôsobiť krivdu. Skôr je korbáč symbolom záujmu mužov o ženy. Nenavštvívené dievčatá sa môžu dokonca cítiť urazené. Vykorbáčovaná či poliata žena dáva mužovi farebné vajčko ako symbol jej vďaky a odpustenia. Treba spomenúť, že zvyčajne sa používa iba jedna metóda. Na strednom a západnom Slovensku väčšinou korbáčovanie a na východe polievanie.

(Pripravil A. M. Kuric)

Čas

Čas býva tak neúprosný,
sám neviem, kedy vedľa mňa bol.
Či dovolil mi povedať bratovi, slová lásky,
slová nádeje, slová v radosti.
Či dovolil mi žiť lásku naplno, naplno...
Kde je ten čas?
Kedy bol tu?
Tak neúprosný, tak istý,
kráča vedľa mňa a teba...
Ty Bože jediný vieš, dať pravý čas,
v pravý čas dať to čo potrebujem,
na pravom mieste.
Pane uč ma nájsť ten čas!
Uč ma nájsť tú pravú chvíľu.
Srdcom nájsť ten pravý čas!

Tvár

Tol'ko másk už mám,
hl'adám si tvár...
Viac nechcem otrok byť,
v maskách sa stále kryť.
Podávať iné, čo v srdci cítim,
iné než v duši mám.
Nechcem viac žiť podľa nálad,
nechcem viac čítať v tvárach,
či prijímu alebo neprijíma ma.
Masku z tváre dnes strhávam,
svoju tvár na dľaň ľuďom dám.
Len Ty Bože vieš, aká je moja tvár!
(A. Kuric)

„Tradícia koja nas spaja“

Foto: B. Prišč

S pánom veľvyslancom Romanom Supekom na výstave

23. marca 2013 členovia MS Našice sa zúčastnili na podujatí pod názvom „Tradícia koja nas spaja“ (Tradícia, ktorá nás spája). Organizátorkou tohto podujatia bola Ľudová univerzita (Národná sveučilište) Dubrava v Záhrebe.

Ľudová univerzita Dubrava už tradične, viac ako desať rokov organizuje toto podujatie, ktoré má za cieľ ukázať občanom rôzne tradičné techniky zdobenia kraslíc. Tohto roku sa po prvýkrát, v spolupráci s veľvyslanectvami, do tohto podujatia zapojili i národnostné menšiny: Poliaci, Ukrajinci, Slováci, Česi a Maďari. Pretože sa práca členov folklórno-drotárskej dielne MS Našice, sta-

la rozoznaťnou na celoštátnej úrovni (folklórno-drotárska dielňa MS Našice bola predstavená v médiách: v relácii pre národnostné menšiny *Prizma*, vysielanej na HTV, ale i v lokálnych médiách a tiež i v najčítanejších slavónskych denných novinách *Glas Slavonije*), Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Chorvátsku navrhlo, aby práve Matica slovenská Našice na tomto podujatí prezentovala Slovákov v Chorvátsku.

Členovia Matice slovenskej Našice predstavili tradičný slovenský spôsob zdobenia veľkonočných vajec – odrôtovanie kraslíc založené na využití drotárskej techniky. Na podujatí v Záhrebe

kreatívnu drotársku dielňu viedla pani Ljubica Rajić.

Svoju prítomnosťou podujatie poctili: veľvyslanec Slovenskej republiky v Chorvátsku, J. E. Roman Supek s manželkou a konzul Ján Nedorost s manželkou, ktorí neskrývali svoje nadšenie a obdiv z vystavených exponátov. Vyjadrili i veľké potešenie z dohodnutej spolupráce s Ľudovou univerzitou Dubrava i na budúcich podujatiach.

Pri tejto príležitosti sa chceme poďakovať Ľudovej univerzite Dubrava a Veľvyslanectvu Slovenskej republiky v Chorvátsku.

(B. Prišč)

MS Zokov Gaj - Starosti v roku 2012

V roku 2012 MS Zokov Gaj narazila na veľký problém. Totiž práve pred veľmi významným podujatím pre všetkých Slovákov v Chorvátsku – Prehliadkou slovenského folklóru, ktorá sa konala v Jelisavci, opustila nás mládež MS Zokov Gaj. Mládež MS Zokov Gaj nás na prehliadke mohla pekne predstaviť, keďže to bol už dobre zohratý tím, avšak „pod taktovkou“ jednotlivých dospelých, napísali „protestný list“.

Mal som veľké obavy a starosť o Maticu, pretože nemáme mnoho detí a mládežníkov vo svojom združení. Ukázalo sa však, že jestvuje dostatočný počet dospelých a detí, ktorí silne cítia príslušnosť a lásku k svojmu slovenskému národu. Preto sa nám predsa len podarilo už v tomto, 2013. roku vytvoriť jeden dobrý tím, ktorý nás dôstojne môže predstavovať na všetkých podujatiach.

V marci 2013 sme mali česť vystupovať pri otvorení jedného podujatia a bol som šťastný, lebo bolo krásne pozerat' sa na folkloristov MS Zokov Gaj,

ktorí na javisku predvádzali veľkonočné piesne. Bolo mi to veľkým potešením... v čase, keď smútim za svojim zosnulým synom.

Teraz sa trochu aj hnevám sám na seba, lebo sa ukázalo, že som nedôveroval nadostač ľudom. Predsa ešte vždy sú dobrí ľudia a deti, tí ktorí majú ozajstnú lásku k svojmu slovenskému národu, a to prejavujú starostlivosťou o zachovanie slovenského jazyka, slovenských piesní, zvykov a tancov. V roku 2013 v MS Zokov Gaj máme zapísaných 65 členov.

Týmto spôsobom som sa chcel s Vami podeliť o svoju trpkú skúsenosť... mnoho toho by som tu mohol ešte napísať, ale radšej nie... Radšej by som sa teraz chcel poďakovať všetkým, ktorí priložili ruku k dielu, aby sa naša Matica zachovala.

V prvom rade sa chceme poďakovať choreografovi Samirovi Slivkovi a jeho snúbenici Darinke za veľké úsilie a trpezlivosť; skutočne veľmi usilovne pracovali pri nacvičovaní tancov a spevov

s našimi folkloristami. Predsedovi Zväzu Slovákov Andrejovi Kuricovi. Chcel by som sa poďakovať i rodičom a deťom, ktorí cestujú z okolitých dedín do Zokovho Gaja. Veľká vďaka im patrí za ich veľké úsilie! Verím, že vedia, akú šľachetnú prácu konajú – veď im to svieti na tvárach, tie deti vždy prichádzajú na skúšky s veľkou radosťou.

Tiež sa chcem poďakovať i spolupracovníkom, ktorí mi často dohovárajú, že nikoho nechválím... Takže, teraz sa im chcem srdečne poďakovať, že trpia moju prudkú a temperamentnú povahu, ale skutočne, verte mi, vôbec nie je ľahké byť vedúcim združenia.

Ešte raz veľká vďaka všetkým, ktorí sa pričínili o to, aby naša Matica slovenská obstála, aby znovu pracovala a tentoraz – skutočne dobre.

Po desiatich rokoch sme mali opravdivú inventúru, a to vďaka starostlivosti nášho tajomníka a inventarizačnej komisie MS Zokov Gaj.

(N. Čiš)

Výročné zhromaždenie SKUS-u Ivana Brníka Slováka

Foto: S. Slivka

Na veselici po valnom zhromaždení

V sobotu 9. marca t. r. v Jelisavci sa uskutočnilo riadne výročné zhromaždenie SKUS-u Ivana Brníka Slováka. Na zhromaždení sa zúčastnili okrem členov spolku i jeho početní sympatizanti, predstavitelia združení, ktoré pôsobia v Jelisavci, ako aj predstavitelia MS Našice, Zokov Gaj a Jakšić. Boli tu i vážení hostia: mr. Krešimir Žagar, primátor mesta Našice, Fraňo Kandra, predseda Miestneho výboru Jelisavca, Samir Slivka, predseda Župnej rady slovenskej národnostnej menšiny a riaditeľ Slovenského kultúrneho centra Našice, Želko Brník, predseda Mestskej rady slovenskej národnostnej menšiny a Vlado Hulak, predseda MS Jelisavec.

Predseda SKUS-u Ivana Brníka Slovák Mario Špek pozdravným príchodom privítal všetkých prítomných členov, predstaviteľov združení a vážnych hostí. Pracovné predsedníctvo zúčastneným predostrelo správu o činnosti za rok 2012, finančnú správu za rok 2012 a taktiež návrh plánu a programu a finančný plán na rok 2013. Po skončení oficiálnej časti predseda spolku všetkým členom a predstaviteľom slávnostne udelil uznania, resp. diplomy a nové členské karty. Diplomy dostali i všetky spolky z Jelisavca, ktoré nejakým spôsobom spolupracujú so SKUS-om I. B. Slovák, ako i mesto Našice a Miestny výbor Jelisavec. Na záver detská hudobno-tanečná skupina predviedla *Varechový a Zbojnícky tanec*, po čom nasledovalo občerstvenie a zábava, o ktorú sa postarali jelisavskí muzikanti, ku ktorým sa ochotne pridali aj primátor mesta Našice mr. Krešimir Žagar.

Aktivity spolku tvoria hlavne folklórne skúšky a vystúpenia, ktorých v minulom roku nechýbalo. V súčasnosti v SKUS-e Ivana Brníka Slovák pôsobia tri folklórne skupiny: – malá a dospelá,

dve hudobné skupiny (detská a dospelá) a dve spevácke skupiny (detská a dospelá). V tomto roku máme v pláne vytvoriť staršiu folklórnu skupinu, tzv. seniorov, kde svoje miesto nájdú starší členovia spolku, niekdajší tanečníci.

V minulom roku (2012) všetky folklórne skupiny spolku uskutočnili celkovo neuveriteľných 334 skúšok, pričom bolo realizovaných dokopy 39 vystúpení.

V roku 2012 sme boli i hostitelia a spoluorganizátori (spolu s MS Jelisavec) štyroch veľkých podujatí, ktoré sa konali v Jelisavci: 30. prehliadka slovenského folklóru v Chorvátsku (hostia zo Slovenska FS Oravan, Nižná), 45. výročie založenia SKUS-u I.B.Slovák, Dni Slovákov – Večer korbáčikov (hostia zo Slovenska- FS Radoš'an, Radôstka) a Vianočný koncert. Popri každom podujatí bolo zaznamenané aj 20. výročie založenia Zväzu Slovákov v Chorvátsku. Na týchto podujatiach účinkovalo dohromady 23 folklórnych súborov.

Počas roka sa nacvičilo päť nových choreografií. Detská tanečná skupina: *Červené jablčko* (choreograf P. Cienik) a *Varechový a Zbojnícky tanec* (choreograf D. Labudíková). Dospelá tanečná skupina: *Na jelisavských lúkach* (choreograf P. Cienik), *Šariš polka a dievčenský tanec Karičky* (choreograf D. Labudíková). Veľká vďaka patrí najmä súčasnej choreografke, tanečnej pedagogičke a tanečnici Mgr. Darinke Labudíkovej, ktorá svojou obetavou prácou a odbornosťou dosiahla vynikajúce výsledky.

Čo sa týka hudby, môžeme povedať, že sme taktiež dosiahli vynikajúce výsledky. Okrem dospelaj hudobno-speváckej skupiny, ktorú vedie Kristijan Zavada, urobila veľký pokrok malá hudobno-spevácka skupina pod vedením Samira Slivku, ktorej členovia sa už pomaly veľmi úspešne zapájajú do aktivít

dospelaj sekcie. Počas minulého roku sa v spolupráci s MS Jelisavec zadovážili dievčenské terchovské kroje (dotácia ÚŠZZ), dievčenské horehronské prednice, chlapčenské šarišské koše, klobúky, ostrohy, dievčenské náhrdelníky, tzv. korálky, detské krpce, varechy a i. Nakúpili sme látku na šitie nových detských krojov, ktoré práve prebieha. O šitie sa stará „krajčírsky tím“ v zložení: Anka Kubalová, Ljiljana Marčeková, Lizika Bojovićová a Julka Brišová. V pláne je šitie i nových chlapčenských krojov, ako aj krojov pre hudobnú skupinu.

V roku 2013 plánujeme byť v spolupráci s MS Jelisavec organizátormi 1. spomienkového koncertu Tomislav Rajković (10. výročie úmrtia zakladateľa spolku), Večera korbáčikov a Vianočného koncertu. Tiež plánujeme účinkovať na všetkých podujatiach v organizácii Zväzu Slovákov, ako i na rôznych iných podujatiach a festivaloch v Chorvátsku a v zahraničí (Slovensko, Srbsko, Rumunsko).

Na záver – ďakujeme všetkým svojim členom, ktorí i v minulom roku svojou obetavou prácou prejavili skutočnú lásku k slovenskému folklóru.

(S. Slivka)

Hostia a domáci

Foto: S. Slivka

Sviatok sv. Jozefa (19. 3.) – Deň okresu Lipovľany

Foto: M. Tisaj

Otvorenie výstavy

Kultúrno-umelecký program v Lipovľanoch

V Lipovľanoch oslávili Deň okresu a Deň Farnosti Lipovľany. V tomto meste známy spisovateľ Josip Kozarac strávil desať rokov života. Celý týždeň v Lipovľanoch bola slávnostná atmosféra a konali sa mnohé kultúrne podujatia. Vo štvrtok 15. marca 2013 nová Knižnica v Lipovľanoch otvorila všetkým občanom svoje dvere. Chorvátsky lesnícky spolok nainštaloval výstavu fotografií pod názvom *Šuma okom šumara* (Les pozorovaný okom lesníka) a pod tým is-

tým názvom i výtvarnícka kolónia Matice chorvátskej nainštalovala výstavu obrazov. Tretia, veľmi hodnotná výstava, bola tematická výstava kníh venovaná 155. výročiu narodenia spisovateľa Josipa Kozarca. Počas slávnostného otvorenia týchto výstav členovia tamburášskej skupiny KUS LIPA a MPZ LIRA sa svojou krásnou hudbou a spevom pričínili o to, aby atmosféra na vernisážach bola ešte krajšia, príjemnejšia a slávnostnejšia. (M. Tisaj)

III Dječji susreti

KUS LIPA bol hosťiteľom v poradí 3. detských stretnutí, ktoré sa konali pod záštitou Turistického spoločenstva okresu Lipovľany. Na folklórnom podujatí sa zúčastnili detské folklórne súbory z týchto osád: Đeletovci, Dugo Selo, Kutina, Jalžabet a, samozrejme, hosťitelia – KUS

LIPA z Lipovľan. Bolo ozajstným pôžitkom dívať sa na tú pestrosť a rozmanitosť bohatých ľudových krojov. Predvedené boli i zaujímavé starodávne ľudové zvyky, ľudové tance a piesne. Dohodnuté sú i vystúpenia v budúcnosti a budúca spolupráca, čo vlastne aj je hlavným cieľom organizovania týchto stretnutí. Máme nádej, že sa už v nasledujúcom roku toto podujatie rozšíri a bude mať omnoho viac účastníkov. (M. Tisaj)

Foto: M. Tisaj

Členovia KUD Lipa

Deň ZŠ J. Kozarca v Lipovľanoch

Foto: M. Tisaj

Žiaci, ktorí sa učia slovenský jazyk

V pondelok 18. marca 2013 ZŠ Josipa Kozarca oslávila Deň školy. V okresnom Spoločenskom dome v Lipovľanoch bol slávnostný program, v ktorom účinkovali i žiaci tejto školy. Obecnstvu sa krásnym programom predstavili i žiaci, ktorí navštevujú hodiny pestovania slo-

venského jazyka a kultúry. Žiaci predniesli krásne recitácie v slovenskom jazyku. Je zrejmé, že učiteľka slovenčiny Jelena Dejanović do svojej práce so žiakmi vkladá mnoho úsilia, lásky a kreativity. Želáme im, aby sa im tak krásne darilo aj naďalej! (M. Tisaj)

V nedeľu 17. marca 2013 so začiatkom o 19. hodine sa v Spoločenskom dome v Lipovľanoch konal bohatý kultúrno-umelecký program, na ktorom sa zúčastnili všetky kultúrno-umelecké združenia z Lipovľan. Bol skutočný veľký pôžitok pozerať sa na tú pestrosť rozmanitých tancov a piesní. Na programe sa zúčastnili: členovia KUD LIPA, MPZ LIRA, KPDU Karpati, Česká beseda, Združenie mladých Veritas, Združenie penzistov – spevácka skupina Perunika, Matica slovenská Lipovľany, Materská škola Iskrice z Lipovľan a Cheerleaderstanečná skupina Iskrice. Monodrámu *Tena* predviedla Katarina Nerlović. Členovia Miešaného speváckeho zboru LIRA predviedli slovenskú ľudovú pieseň *Slovensko, krásna zem* a členovia KUD LIPA tanec *Šariš polka*. Klara Čosić prečítala báseň Ivana Hudeca pod názvom *Zaštitniku Lipovľjana* (Patrónovi Lipovľan). Predseda okresu Lipovľany pán Mario Ribár krátkym príhovorom pozdravil všetkých prítomných a gratuloval občanom Lipovľan k Dňu okresu a Dňu Farnosti Lipovľany. Program úspešne konferovala Martina Jurić.

(M. Tisaj)

Jediná fujaristka v Chorvátsku

Foto: V. Barksa

Tatjana s fujarou

Jediná fujaristka v Chorvátsku – Markovčanka Tatjana Buha a zvuk fujary na albume *U krilu Moraninom*

Naša členka Tatjana Buha je výnimočne kreatívne, talentované a skromné dievča. Tatjana bola ešte len malým dievčatkom, keď sa v roku 1996 zapojila do činnosti SKUS-u Fraňa Strapača. V súčasnosti je študentkou muzeológie a slovakistiky na Filozofickej fakulte v Záhrebe. V SKUS-e Fraňa Strapača bola najprv tanečnicou. Avšak hneď na začiatku bol spozorovaný jej spevácky talent, takže nás ako sólová speváčka predstavovala na známych festivaloch: v Pivnici (Srbsko), Nadlaku (Rumunsko), v Iloku a na Slovensku. Okrem toho, že miluje slovenskú ľudovú hudbu, rada má i punk rock hudbu a v jednej našickej punk kapele sa pokúša presadiť do tejto hudby pôvodnú slovenskú hudbu tak, že hrá na drumblu a na fujare – tradičnom slovenskom ľudovom drevenom dychovom nástroji, ktorý organizácia UNESCO zaradila do zoznamu svetového ústneho a nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva. Tatjana je tiež i vynikajúcou konferencierkou. Okrem toho, že je veľmi aktívna vo folklóre, nájde si čas i pre svoj obľúbený koníček – kreslenie. Na tradičnom markovskom podujatí Večery polesňakov v roku 2008 spojila tieto svoje dve lásky tak, že nainštalovala svoju samostatnú výstavu pod názvom Spomienky na tanec. Tu vystavila vlastné práce, ktorými predstavila tradičný život markovských Slovákov a ich ľudové kroje. V súčasnosti pripravuje samostatnú výstavu, ktorá bude nainštalovaná na podujatí Dni slovenskej kultúry v Rijeke. Predsa zo všetkých jej početných

talentov osobitne chceme zdôrazniť, že je Tatjana jedinou fujaristkou v Chorvátsku, a preto sme veľmi hrdí na ňu. Tatjana je pýchou nielen Markovca, ale aj celkovej slovenskej komunity žijúcej v Chorvátsku.

Na adresu MS Markovec pred niekoľkými týždňami prišiel e-mail, ktorý nás veľmi potešil. Bola to vlastne pozvánka Združenia Perunove Svetinje, v rámci ktorého pôsobí folk-etnokapela pod názvom Svarica. Táto folk-etno kapela pestuje hudbu s praslovanskou tematikou a predvádza staré slovenské a chorvátske piesne, žánrovo rôznorodé (tak duchovné, ako aj zábavné). Združenie Perunove Svetinje je založené pred dvomi rokmi a zaoberá sa ochranou, prezentovaním a zveľadovaním starej slovenskej duchovnej kultúry a lokálnych povier, ktorým je spoločné to, že sa v nich pestuje mystický vzťah k prírode a prírodným javom, ale i kultúrne dedičstvo, umenie, tradičná hudba a tradičné tance, ľudové zvyky a tradičná ľudová tvorba. Keďže táto kapela minulý mesiac nahrávala svoj prvý štúdiový album, zavolali našu Tajú, aby vlastnou hudbou obohatila ich projekt, a tak na začiatku marca odišla do Lovrana. Preto sme ju poprosili o kratší rozhovor.

Tatjana, povedz nám o svojich dojmoch po nahrať albumu...

Keďže boli oduševnení zvukom fujary, ktorá je jedným z najpôvodnejších slovenských tradičných hudobných nástrojov, zavolali ma, aby som hosťovala na ich albume pod názvom *U krilu Moraninom*. Album mal svoju premiéru 12. marca 2013. V Lovrane ma privítal vedúci združenia Damir Markotić spolu so svojou družkou Mateou, ktorá dokumen-

tovala vznik albumu. Najprv ma veľmi pekne uhostili vo svojom dome a potom sme po obsiahlom rozhovore o slovenských zvykoch, piesňach a krojoch vyrazili do Opatije, kde sa konalo nahrávanie albumu. Rozhodli sa, že fujaru vkomponujú do dvoch piesní a tiež i do piesne, ktorá bola pridaná ako bonus a v ktorej je každý verš predvedený v inom slovenskom jazyku. V tejto piesni som zaspievala verš po slovensky: *V kameňoch je zapísané a v krvi našich otcov podpísané, zaspievané skrz vietor a dážď, po veky tajomné bolo snívané.*

Ako si sa rozhodla hrať práve na fujare?

Keď pred niekoľkými rokmi náš spolok kúpil fujaru, tá hneď vo mne vzbudila veľký záujem a fascinovala ma svojím netypickým a zvláštnym zvukom a výzorom. Vypočula som si mnohé fujarové nahrávky na internete, čítala o nej, o jej pôvode a spôsobe hrania. Napriek tomu, že je fujara vlastne „mužský“ hudobný nástroj, pretože v minulosti na nej hrali pastieri, a napriek tomu, že jej mohutnosť si vyžaduje silnú ruku a veľkú kapacitu pľúc, predsa som sa rozhodla pokúsiť sa hrať na fujare. Na samom začiatku mi veľmi pomohol náš markovský fujarista Mario Čik, pričom som mala i podporu našej vedúcej Branky Baksovej. Ona mi iba jednoducho povedala: – Ty svojou hudbou na fujare otvoriš Večer polesňakov.

Aké sú Tvoje dojmy z prvého fujarového vystúpenia na 13. večere polesňakov?

Predstavila som sa hraním a spevom piesne *Povoja, povoja*. Počas vystúpenia som mala malú trému, rozmýšľala som, či to moje pľúca zvládnu, či nezostanem bez dychu... Predsa d'akovať

Pánu Bohu, myslím si, že som to odohrala dobre. Fujara je vďačný hudobný nástroj, pretože dovoľuje i malé improvizácie, takže je i z tohto dôvodu tento nástroj veľmi zvláštny a zaujímavý. Predsa ubehne ešte mnoho času, kým sa naučím hrať ako opravdivý profesionálny fujarista, pretože je potrebné vedieť dokonale kontrolovať svoj výdych.

Ak to tak nie je, fujarová hudba neznie melodicky, a nie ju je príjemne počúvať. Istotne si veľmi dlho budem pamätať na prvé vystúpenie aj preto, že mi práve v ten deň našický primátor Krešimir Žagar daroval svoju fujaru – a to je práve táto, na ktorej i teraz hrám. Ešte raz z úprimného srdca ďakujem primátorovi za taký krásny dar.

Tatjana prajeme úspešnú kariéru, ďakujeme jej za rozhovor a za to, že pre svoju veľkú lásku k pravlasti našich predkov – k Slovensku, prezentuje slovenskú kultúru, zvyky, hudbu a piesne. Nikto kto počúva Tatjanu, nemôže zostať ľahostajný, lebo fujara v jej rukách vydáva zázračne krásny zvuk.

(V. Baksa)

Výročné zhromaždenie MS Josipovec

Foto: A. Popović

Účastníci zhromaždenia

Matica slovenská Josipovec mala riadne výročné zhromaždenie v sobotu 2. marca 2013. Na zhromaždení okrem jej členov boli i vzácní hostia: predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric, predseda okresu Punitovce Mirko Vavra, predstavitelia MS Jurievec, predseda miestneho výboru Andrija Kocur, riaditeľ ZŠ v Josipovci Ivan Smoljo a predsedovia združení a organizácií z Josipovca. Predseda MS Josipovec spolu s tajomníkom Marijanom Batorekom vo výročnej správe o činnosti tejto Matice za rok 2012 spomenul všetky jej aktivity

v minulom roku, rozpovedal i o tom, čo sa v minulom roku zadovážilo a predostrel i finančnú správu za minulý rok. Správu o práci výtvarnej a detskej folklórnej sekcie predostrela Anica Popović. Predseda dozorného výboru Stjepan Kristek potvrdil správnosť finančnej správy. Pred začiatkom práce zhromaždenia pán Mirko Knežević prečítal svoju básň a v matičnej miestnosti bola nainštalovaná výstava obrazov výtvarnej skupiny MS Josipovec.

Z uvedených správ je zrejmé, že MS Josipovec mala v minulom roku početné

aktivity, čo pochválil i predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric. Zároveň sa poďakoval i predsedovi okresu Punitovce pánu Mirkovi Vavrovi, pretože okres vynaložil značné finančné prostriedky na činnosť MS Josipovec.

Predseda okresu Punitovce Mirko Vavra prízvukoval, že aj v budúcnosti budú pomáhať všetkým združeniam v okrese, ktoré tak mnoho pracujú. Slová vďaky boli adresované i riaditeľovi ZŠ v Josipovci Ivanovi Smoljovi, pretože kedykoľvek je to potrebné, josipovským matičiarom dáva k dispozícii školské miestnosti. Pochválená je i dobrá spolupráca Matice s DHS, Miestnym výborom Josipovec, FK, rybárskym združením a inými združeniami, ktoré pôsobia na území okresu, tiež s mestom Đakovo a đakovským primátorom Zoranom Vinkovićom. Na tohtoročnom výročnom zhromaždení bol schválený návrh, aby Mirko Knežević, ktorý je jedným z prvých predsedov SKUS-u bratov Banasovcov a bývalá parlamentná zástupkyňa Zdenka Čuchnilová, za dlhoročnú výbornú spoluprácu boli odmenení tak, že ich vyhlásia za čestných členov MS Josipovec.

(A. Popović)

Foto: A. Popović

Pozdrav predsedu Zväzu Slovákov Andreja Kurica

Rozhovor s pánom Željkom Brníkom, predsedom Rady slovenskej národnostnej menšiny mesta Našice

Podľa posledného sčítania obyvateľstva počet Slovákov v Chorvátsku vzrástol

I keď sme na výsledky sčítania obyvateľstva čakali viac ako rok, čakanie sa oplátilo, keďže sa ukázalo, že sme jednou z málopočetných národnostných menšín žijúcich v Chorvátsku, ktorá zaznamenala rastúci počet svojich príslušníkov. Ten vzrast vyjadrený v číslach nie je síce veľký. Podľa sčítania obyvateľstva v roku 2001 v Chorvátsku žilo 4 712 príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny, zatiaľ čo podľa posledného sčítania obyvateľstva, v roku 2011, žilo 4 753, čo znamená o 41 Slovákov viac. Je veľmi dôležité pripomenúť, že je priemerný vek príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny 46 rokov, čo znamená, že sa mnohí mladí Slováci a Slovenky prihlásili k svojej národnosti. A to je skutočne pochválenia hodné. Preto tieto výsledky súpisu, ktorými môžeme byť viac ako spokojní, o rozhovor sme poprosili predsedu Rady slovenskej národnostnej menšiny (RSNM) pre mesto Našice pána Željka Brníka, ktorému je toto už tretí mandát na poste predsedu tejto rady.

Pán Brnić, RSNM mesta Našice a Vy, ako jej predseda, sa snažíte o uplatnenie práv našej národnostnej menšiny, prosím Vás teda, aby ste nám stručne opísali prácu rady a zvlášť problematiku, ktorá bola až po tento posledný súpis aktuálna – a to bol pokles počtu príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku.

RSNM mesta Našice, ktorú tvoria predstavitelia Slovákov z Jelisavca, Markovca a Našíc podľa uzneseného a schváleného plánu a programu, už tretí mandát po sebe úspešne pracuje na úze-

mi mesta. Od samých začiatkov fungovania RSNM na všetkých zasadnutiach (ktorých je spravidla päť do roka) sa rokuje o pálčivých otázkach týkajúcich sa slovenskej národnostnej menšiny a jednou z takých je určite i konštantný pokles príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátskej republike. So zreteľom na to, že už niekoľko desaťročí počet Slovákov v Chorvátsku klesá, môžeme uzavrieť, že je dôvodom prirodzená asimilácia, avšak mohli by sme povedať, aj strata nášho národného povedomia. Národné povedomie tých prvých generácií, ktoré sa prisťahovali zo Slovenska do týchto krajov, bolo spočiatku silné, ale v priebehu času ochablo. Ak prihliadneme, že podľa sčítania obyvateľstva z roku 1981 v Chorvátsku žilo 6 533 Slovákov, že sa v roku 1991 k slovenskej národnosti prihlásilo 5 606 Slovákov a v roku 2001 ten počet klesol ešte viac – k svojej slovenskej národnosti sa prihlásilo len 4 712 Slovákov, zrejme je, že každých desať rokov, počet Slovákov v Chorvátsku klesal o 1000 príslušníkov. Práve preto, aby sme zamedzili takýto negatívny trend (zníženie počtu Slovákov v Chorvátsku, a teda i v našickom kraji), RSNM mesta Našice na jednom zo svojich zasadnutí vyniesla Rozhodnutie o aktívnom pôsobení pred súpisom, čiže o uskutočnení kampane, v ktorej členovia RSNM budú vyzývať všetkých príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny, aby sa prihlásili k svojej národnosti.

Na akých konkrétnych aktivitách sa podieľa RSNM v prípravách na sčítanie obyvateľstva v roku 2011?

Na tie účely sme vyčlenili značné finančné prostriedky, hlavne na tlačenie propagačného materiálu, letákov, plagátov pod názvom Slobodno se izjasnimo Slovakom (Slobodne sa prihlásme k Slovákom). Tu sme na niekoľkých stranách podali ukážku o počte Slovákov

z minulých sčítaní obyvateľstva, spôsob pôsobenia Slovákov v Chorvátsku, podali sme i prehľad kvalitatívnej činnosti našich slovenských združení na týchto priestoroch, a to vo všetkých oblastiach pôsobenia: kultúrnej, náboženskej, hospodárskej a politickej. Osobitný dôraz sme dali na územie Našíc, Jelisavca a Markovca. Propagačným materiálom sme chceli pripomenúť a povzbudiť príslušníkov našej národnostnej menšiny, povedať im, že sa s hrdosťou treba hlásiť k svojej slovenskej národnosti, lebo Slováci boli odjakživa veľmi pracovitý, usilovný a hrdý národ, ktorý si váži, má rád a v úcte svoju vlasť Chorvátsko, ale zároveň nezabúda na kultúru, zvyky a jazyk svojej pravlasti – Slovenska. Na takéto spôsob Slováci v Chorvátsku veľmi harmonicky spolunažívajú s väčšinovým chorváckym obyvateľstvom, ako i s príslušníkmi iných národnostných menšín. Propagačné materiály sme distribuovali do každej domácnosti v Jelisavci a prostredníctvom slovenských združení i do markovských domácností ešte vo februári a marci 2011. Veľký počet propagačného materiálu sa dostal i do rodín slovenského pôvodu v Našiciach. Početné propagačné materiály sme zaslali i na domové adresy v ostatných osadách na území mesta, a tiež sme vylepili i mnoho plagátov vo všetkých lokalitách, o ktorých sme sa dozvedeli, že tam žijú obyvatelia slovenského pôvodu.

Aké sú Vaše osobné dojmy po zverejnených výsledkoch sčítania?

Ja osobne, ako i všetci členovia rady sme s veľkou netrpezlivosťou vyčkávali na výsledky sčítania. Výsledok sčítania obyvateľstva z roku 2011 pre nás bol veľmi príjemným prekvapením. Totiž podľa sčítania obyvateľstva z roku 2001 na území mesta Našice žilo 984 Slovákov (5,57 %) a podľa sčítania obyvateľov z roku 2011 ten počet narástol na 1078 (6,64 %), čo je o 114 Slovákov viac. Aj pokiaľ ide o sčítanie obyvateľstva na úrovni celého Chorvátska, výsledok tohto posledného sčítania je ten, že v Chorvátsku žije o 41 Slovákov viac ako pred desiatimi rokmi. Podľa tohto možno uzavrieť, že sa nám konečne po mnohých rokoch podarilo zastaviť negatívny

Prípravy na Veľkú noc

trend úbytku príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny v Chorvátsku, a to v najväčšej miere vďaka Slovákom našického kraja.

Na záver nášho rozhovoru, čo by ste odkázali našim čitateľom?

Pri tejto príležitosti RSNM mesta Našice sa chce poďakovať všetkým Slovákom našického kraja, ktorí svoje slovenské korene nesú v srdci a ktorí sa prihlásili k svojej národnosti. Ďakujeme i všetkým slovenským združeniam, ktoré pôsobia na území Našíc, Jelisavca a Markovca, pretože sa spolu s RSNM

mesta Našice pričínili o takýto prajný výsledok sčítania obyvateľstva. Ľúto nám je, že i iné RSNM v Chorvátsku pred sčítaním obyvateľstva neuskutočnili takúto akciu, lebo by to istotne malo pre konečný výsledok sčítania veľký význam – väčší počet obyvateľov hlásiacich sa k slovenskej národnosti. Ďakujeme i našej lokálnej samospráve, mestu Našice, mestskej rade a našickému primátorovi Krešimirovi Žagarovi, ktorí nás podporovali, pomáhali a výborne s nami spolupracovali.

(V. Baksa)

Foto: T. Matota

Medzinárodný deň žien v MS Míľovce

Foto: T. Matota

Predseda MS Míľovce Ďuro Sobol s matičiarkami

8. marca 2013 členky a členovia MS Míľovce oslávili Medzinárodný deň žien. V ten deň o 18. hodine v Chorvátsko-slovenskom dome sa zišlo početné členstvo MS Míľovce a pohostili sa koláčmi, šťavami, sladkým likérom, kávou a inými dobrotami. Napriek tomu, že žijeme v čase hospodárskej recesie, predseda MS Míľovce Ďuro Sobol nedovolil, aby krízu v tento sviatok všetkých žien pocítila krajšia polovica tohto slovenského združenia. Bolo to krásne gesto, ktorým sa pán Sobol pričínil o to, aby sa členky MS Míľovce cítili poctené a krásne v deň ich sviatku. Po privítaní všetkých prítomných členov, a zvlášť členiek MS Míľovce, predseda Ďuro Sobol každej

členke osobne odovzdal kvet – krásny cyklámen, pričom im zagrataloval k ich sviatku a poprial im, aby ešte dlho a úspešne pracovali v MS Míľovce.

Na oslave Dňa žien sa zúčastnili všetci aktívni členovia MS Míľovce. Predseda nezabudol na nikoho, pozdravil všetkých členov, predniesol prípitok na počesť žien a spolu s ostatnými členmi vypil niekoľko pohárikov.

Po skromnej, ale krásnej oslave, členovia MS Míľovce mali i folklórnu skúšku pod vedením choreografky Željky Kraljikovej, pripravajúc sa tak pre vystúpenie na podujatie Dravsko proljeće v Sopji.

(T. Matota)

Pri príležitosti nadchádzajúceho sviatku Veľkej noci členky MS Míľovce prichystali množstvo ručných prác. Zimné obdobie využili na háčkovanie a vyšívanie veľkonočných motívov. Technikou vyšívky vyhotovili zajačkov, kraslice, kuriatka, košíky a iné veľkonočné motívy v rozmanitých pestrých farbách. Táto pestrosť vyšíviek bude okrasňovať veľkonočný stôl. Niektoré členky technikou háčkovania zhotovili rôznofarebné košíky, do ktorých vložia kraslice. Okrem toho, že veľkonočné vajčká vyfarbili, kreatívne členky MS Míľovce niektoré kraslice i obháčkovali, a to v rozmanitých farbách a rozličnými motívmi. Kôru vrbovej haluze zoškriabali, haluz vložili do veľkého džbanu a na ňu pred Veľkou nocou vyvesia kraslice. Drotárska dielňa sa uskutočnila 19. marca 2013 vo vysunutej triede ZŠ Nova Bukovica v Míľovciach. Vedúcou dielne bola učiteľka Zdenka Kyselicová. Na dielni sa zúčastnili i hostia: členovia MS Našice pán Branko Prišč, Katica Hídeg, Ivanka Prišč a prof. Ljubica Rajič, ktorá naučila našich členov, ako okrasliť veľkonočné vajčká drôtom – technikou drôtovania. Okrem členiek MS Míľovce na dielni sa zúčastnili i žiaci a rodičia žiakov a tiež i učiteľka Jasmina Puškarić. Učiteľka Jasmina tu zastupovala, bola učiteľkou triednej výučby žiakom 1. a 2. ročníka a po siedmich mesiacoch práce sa rozlúčila so žiakmi a rodičmi. Pri tejto príležitosti, žiaci jej na znak vďaka odovzdali symbolický darček, ktorý učiteľku veľmi potešil a dojal až k slzám.

(T. Matota)

“Slovenka” na Slovensku

Foto: M. Gržinić

Členovia MS Rijeka na Slovensku

Keď minulý rok matičiari z Rijeki cestovali na Slovensko, aby sa naučili novu choreografiu, bolo najhoršie počasie, cesty boli uzatvorené, besnela pravá bóra, ktorá všetko pred sebou dvíhala a obracala. Keď sme prišli k prvej rampe na mýte smerom do Slovinska, bóra zmizla a ďalej sme mali dobrú cestu. Tohto roku 22. februára o polnoci, keď sme odchádzali na Slovensko, v Rijeke padal sneh, Korzo bolo plné prechádzajúcich sa ľudí, ktorí aj o polnoci užívali v snehovej rozprávke. My sme odesťovali, škoda, že sme tých 17 cm snehu v Rijeke nevideli. Cesta bola príjemná, padal nám po ceste sneh, ale ako sme viacej išli na sever, snehu bolo menej a na Slovensku sa videla tráva. Len nie-

kde boli pozostatky snehu, ktoré nám pripomínali, že je zima.

Mesto Považská Bystrica a Folklórny súbor Bystričan sú naši hostitelia už vyše desaťročia. Poznáme mesto na Váhu, stretávame sa so známymi ľuďmi, cítime sa ako doma. Hneď prvý večer nám pripravili kultúrny večer, kde sme aj účinkovali. Každý rok máme možnosť vidieť činnosť Bystričana, vývoj súboru, tie deti, ktoré nejakou veľmi rýchlo dospievajú, rozchádzajú sa do škôl, ale aj vracajú.

V nedeľu, ako aj potom každý deň, dopoludnia, ale aj poobede sme sa zoznamovali s krokmi nového tanca. Choreograf Juraj Kulich pozná naše možnosti, vie koľko môžeme maximálne

dosiahnuť. Čas, ktorý strávime pri učení, je vždy dobre využitý, lebo veľa času nemáme. Každá hodinka na Slovensku je nám vzácna, tam máme aj priateľov, rodiny, veď tam žije aj kúsok nás. Jeden večer sme navštívili aj Martin, pozreli sme si divadelnú hru z prostredia Slovákov vo Vojvodine.

Na Slovensku nás bolo len 5 tanečných párov, teraz na skúškach zdokonaľujeme to, čo sme sa naučili. Nesmieme sa dať zahanbiť, musíme sa ukázať, ako najlepšie vieme a vy, drahí matičiari, dajte nám známku, keď nás na festivale folklóru v Chorvátskom kultúrnom dome v Rijeke uvidíte. My sa už tešíme na vás.

(M. Rekić-Grolmusová)

Markovčania na Koncerte priateľstvá Záhrebe

Foto: V. Baksa

FS MS Jelisavec

17. marca 2013 pod vysokou záštitou prezidenta Chorvátskej republiky Iva Josipovića Spolok chorvátsko-slovenského priateľstva zo Záhrebu v spolupráci so záhrebským KUS-om *Industrogradnja* organizoval Koncert priateľstva. Tento koncert sa konal pri príležitosti 20. výročia vzájomného uznania Chorvátskej a Slovenskej republiky a 20. výročia pôsobenia Spolku chorvátsko-slovenského priateľstva. Toto podujatie sa konalo v Chorvátskom

hudobnom ústave v Záhrebe (Hrvatski glazbeni zavod, Zagreb). V programe účinkovali: SKUS Ivana Brníka Slovák z Jelisavca, Muško jačkarno društvo Hrvatski Jandrof zo Slovenska, Miešaný spevácky zbor KUS-u Industrogradnja zo Záhrebu, Spevácky zbor z Banskej Bystrice, Vokálny ansámbl GRIČ zo Záhrebu a SKUS Fraňa Strapača z Markovca Našického. Konferencierkou programu bola známa televízna moderátorka Melita Hrengrek. Markovčania

sa predstavili desaťminútovým programom. Veľká tanečná skupina predviedla tance z východného Slovenska: Východ, Záverečný a Šarišskú polku choreografky Branke Baksovej. Tance s nimi nacvičil vedúci tanečnej skupiny Ivan Hanjižar. Spevácka skupina predviedla krásnu slovenskú pieseň Dedinka v údolí pod vedením umeleckej vedúcej Nady Berešovej. Tanečníkov a spevákov hudobne sprevádzala hudobná skupina SKUS-u Fraňa Strapača pod vedením Gorana Brkića. Účesy a líčenie spevákov a tanečníkov na starosti mala vizážistka Daša Silađi, ktorá zároveň nahrála aj reportáž pre slovenskú rozhlasovú reláciu a rozhlasovú reláciu Kulturni mozaik, ktorá odznie na vlnách Radia Našice.

Početné obecnstvo, v ktorom bolo i mnoho našich milých, známych osôb, (niekdajší Markovčania, príbuzní žijúci v Záhrebe, študenti z Markovca, tiež i naši milí priatelia z MS Rijeka, MS Záhrebu a MS Lipovlian) privítal a pozdravil predseda Spolku chorvátsko-slovenské-

Spoločná fotografia účastníkov

FS MS Markovec

ho priateľstva Kazimir Šturik a pritom sa poďakoval za dlhodobú výbornú spoluprácu Veľvyslanectvu SR a J. E. veľvyslancovi Romanovi Supekovi.

Cestu do Záhrebu sme využili i na celodennú obchádzku pamätihodností našej metropoly: Námestie sv. Marka, záhrebskú katedrálu, Kamenita vrata

(Kamenná brána), kula Lotrščak (veža Lotrščak), Gradec, Námestie bána Josipa Jelačića, Manduševac a odišli sme i na záhrebský cintorín Mirogoj – miesto večného odpočinku mnohých známych umelcov, spisovateľov, športovcov a tiež i prvého chorvátskeho prezidenta dr. Franja Tuđmana.

Markovčania s veľkým potešením prijali pozvanie na tento koncert, pričom si ešte raz pripomenuli vystúpenie, ktoré uskutočnili 16. februára 1992, keď skráslili Zhromaždenie pobočky Spolku priateľov Slovákov a Chorvátov v Osijeku.

(V. Baksa)

MS Sol'any

Folklórna skúška matičiarov

SKUS Andrija Pekar zo Solian začal uskutočňovať riadne folklórne skúšky v tomto roku. Skúšky sa uskutočňujú pravidelne každú stredu so začiatkom o 20.30 h. Okrem dospeljej skupiny, ktorá je rozdelená do tanečnej, speváckej a hudobnej skupiny, riadne folklórne skúšky začali uskutočňovať i členovia mladšej folklórnej skupiny. V tomto roku sa zväčšil počet detí, a preto sú rozdelené do dvoch skupín: strednú a mladšiu detskú skupinu. Všetky folklórne skupiny, tak dospelí, ako aj deti, veľmi intenzívne nacvičujú nové choreografie, ktoré predvedú na rozličných podujatiach v tomto roku. Okrem slovenských podujatí, na ktorých sa i tohto roku zúčastníme, tiež vystúpime na podujatí Raspjevana Cvel-

ferija – toto podujatie sa po desiatich rokoch znovu bude konať v Sol'anoch. Tohto roku plánujeme navštíviť i milých priateľov v Krnči na Slovensku – ktorí v tomto roku oslavujú významné výročia: 830 rokov od založenia dediny a 40 rokov pôsobenia FS Krnčianka. Predtým budeme mať vystúpenie vo Viedni (Rakúsko), tam budeme hosťovať v dňoch 12. – 14. apríla 2013. Táto oslava sa bude konať na iniciatívu Sol'ancov, ktorí dlhý rad rokov žijú a pracujú vo Viedni, a rozhodli sa pozvať si nás k sebe a uhostiť nás. V sobotu 13. apríla SKUS Andrija Pekar zo Solian a KUD Slavonija zo Solian budú mať vystúpenie v Sále Casablance na Ulici Perfektastrasse 81 vo Viedni. Pri tejto príležitosti tiež vystúpi

i KUD Bosanska Posavina z Viedne a po skončení programu bude nás zabávať naša domáca tamburášska kapela Slučajni partneri. Okrem príprav na vystúpenie vo Viedni, keďže sa tam chceme ukázať v čim krajšom svetle, intenzívne sa chystáme i na podujatie, možno najdôležitejšie v tomto roku – Raspjevana Cvelferija, veď tohto roku sme práve my organizátormi tohto tradičného podujatia. Chceme veriť, že sa nám organizácia dobre vydarí, ak nie lepšie, tak aspoň tak, ako to bolo v roku 2003, keď sme naposledy boli organizátormi tohto podujatia. Ako som už spomenula, nacvičujeme nový program, usilovne pracujeme, a preto máme nádej, že naše úsilie a námaha nebudú márne. Okrem nových tancov, učíme sa i nové piesne, čo je veľkou výzvou pre našich hudobníkov. Naši hudobníci sú neodmysliteľní pri našej práci, a preto ich musím pochváliť a povedať, že sa skutočne veľmi usilujú dobre nacvičiť všetky piesne a perfektné ich predviesť. Musíme uznať, že to majú omnoho ťažšie ako my.

Na záver môžem povedať, že folklórne skúšky pravidelne prebiehajú, veľmi sa usilujeme pracovať stále lepšie, aby sme mali úspešné a kvalitné vystúpenia i v tomto roku. I naši najmladší folklóristi nacvičujú nové piesne a novú choreografiu, pravidelne prichádzajú na folklórne skúšky, a preto veríme, že i oni budú úspešní v tomto roku.

(B. Čuha)

Valné zhromaždenie v Rijeke

Foto: M. Gržinić

Predsedníctvo MS Rijeke

V miestnostiach MS Rijeke sa 11. marca 2013 konalo výročné zhromaždenie. Na schôdzi boli prítomní len členovia MS a niekoľko našich priateľov. Po zaznení chorvátskej a slovenskej hymny naše speváčky odspievali niekoľko ľudových piesní a premietli sme si krátky videofilm *Rodný môj kraj*, *Slovenské hory* a *Bystrina*, taktiež aj kultúrne pamiatky, tradičné fotografie miest nám trochu rozbúchali srdcia.

Potom sa začala úradná časť zhromaždenia. Predsedníčka Miroslava Gržinić pozdravila prítomných, dala návrh na pracovné predsedníctvo, s ktorým prítomní súhlasili a ďalšie rokovanie sa mohlo začať podľa programu. Správa o činnosti za minulý rok, ktorú predsedníčka podala, je veľmi bohatá, niektoré organizované programy už majú v Rijeke tradíciu. Fašiangový program na Slovensku a učenie novej choreografie v Považskej Bystrici bolo naše prvé vycestovanie do zahraničia v 2012. roku. Takisto aj dodržiavanie veľkonočných zvykov sme zaznamenali v našej činnosti. Výstava veľkonočných kraslíc a tradičných veľkonočných špecialít mala zaslúžený úspech.

Pokračovali sme v programe Agencie za mobilnosť i programe EU *Heuréka* návštevou Slovákov v maďarskom Komlóši, kde sme na ich kultúrnom podujatí

spolu s tamburášmi Zametski koren boli hlavní hostia s kultúrnym programom. Takisto sme boli účastníci aj na gastropodujatí. Máme pekný zážitok aj zo stretnutia so Slovákami vo Vojvodine, kde sme navštívili Pančevo, Kovačicu a Vojlovicu. Výmena kultúrnych programov, ako aj samotné zoznámenie so životom a pracou vždy podnecuje činnosť na obidvoch stranách. Ďalšia naša mobilita bola v Česku, kde sme boli v Rožnove pod Radhoštěm spoluúčinkujúci na Jánošíkovom dukáte. Zúčastnili sme sa aj na medzinárodnej súťaži varenia halušiek v Zázrivej na Slovensku. Boli sme účastníkmi aj na zväzových podujatiach v Jelisavci a Osijeku. Zaujímavý program vo Filodrammatice *Pjesmom i plesom* u EU sme organizovali po druhýkrát.

Dni slovenskej kultúry v Rijeke sme organizovali už 12-krát. Výstava Miroslava Benku z Vojvodiny, divadlo z Komlóša, bohatý program na námestí, ochutnávanie tradičných slovenských jedál, spevácky súbor zo Žabokriek pri Martine, folklór z Považskej Bystrice, ako aj Slovenka MS Rijeke vyplnili 3-dňový program.

Etnoprehliadka v Rijeke tiež ešte nebola bez našej účasti v speve alebo tanci. Tu vždy prídu do väčšieho výrazu naši šachisti, lebo v zápasoch medzi menšinami vždy skončia v hornej časti rebríčka.

Hostovali sme aj v okolitých miestach Rijecky a celkovo sme mali 27 akcií, čo je pre našu skromnú Maticu pekný úspech. Správu o financiách prečítala a v krátkosti aj objasnila Margita Rekić-Grolmusová. Každá komisia podala správu a po ich prečítaní, keďže bola prítomná nadpolovičná väčšina so zaplateným členským príspevkom za minulý rok, so zdvihnutím ruky boli správy odsúhlasené.

Predložený program na tento rok je tiež veľmi rozsiahly. Návštevou Martina v júni tohto roku sa končí aj náš projekt *Heuréka*. Budeme účastníci na podujatiach v Hrušove, Brestju, Baške. Podujatie *Dni slovenskej kultúry* v Rijeke, ako aj koncert *S piesňou a tancom* do EÚ budú mať slovenskú dušu, chuť slaného mora a bryndze, zvuky morských mušlí a slovenských bystrín, aké sme počuli v krátkom filme na začiatku výročného zhromaždenia.

Na zaver zhromaždenia predsedníčka Miroslava sa poďakovala všetkým matičiarom za ich prácu, lebo aj pri malom počte členov a dobrej organizácii sa môže veľa urobiť, a to sme dokázali. Na zaver, keďže bolo 300. výročie smrti Juraja Jánošíka, pozreli sme si film o národnom hrdinovi a pri skromnom pohostení priateľsky predĺžili príjemnú večer. (M. R. Grolmusová)

Foto: M. Gržinić

Členovia MS Rijeke

Foto: M. Gržinić

Vystúpenie speváckej skupiny

Volebné výročné zhromaždenie MS Lipovľany

23. februára 2013 so začiatkom o 18. hodine sa v Lipovľanoch konalo riadne volebné výročné zhromaždenie MS Lipovľany. Na zhromaždení sa zúčastnilo asi 120 ľudí (členovia MS Lipovľany a hostia). Najprv bola prečítaná bohatá správa o činnosti a finančná správa za rok 2012. Po potvrdení dozorného výboru, že sa všetko konalo podľa pravidiel a predpisov, všetky správy boli jednohlasne schválené. Po odvolaní starého výkonného výboru do nového boli navrhnutí títo kandidáti: Josip Krajči, Branko Vincent, Marica Tisaj, Robert Ivanec, Vlado

Foto: M. Tisaj

Účastníci valného zhromaždenia

Turas, Ivan Hudec a Zlatko Štrban. Do dozorného výboru boli navrhnutí: Anka Kubran, Željko Čiž a Blaženka Krajči. Navrhnutí kandidáti boli zvolení. Novým predsedom MS Lipovľany je Josip Krajči, zástupcom predsedu Branko Vincent, za tajomníčku je zvolená Marica Tisaj, členovia MSSú: Robert Ivanec, Vlado Turas, Zlatko Štrban a Ivan Hudec. Financie bude mať na starosti Anđelka Štelma. Prečítaný je i ambiciózný plán a program činnosti na rok 2013 a finančný plán. Náplňou práce MS Lipovľany v roku 2013 bude: práca v rámci kultúrno-umelecké-

ho ochotníctva, práca so zámerom vytvorenia kultúrnej autonómie, vydavateľská činnosť, pestovanie slovenského jazyka a kultúry podľa modelu C, organizovanie školy slovenského jazyka pre dospelých. Rozhodnuté je, že členský poplatok bude na tento rok 50 kún. Aby sa členovia MS Lipovľany a hostia čím príjemnejšie na zhromaždení cítili, svojím vystúpením sa postarali členovia staršej a tamburášskej skupiny KUS-u LIPA. Obecenstvu predviedli choreografiu Šariš polka, ktorú postavil choreograf Tihomir Krmek.

(M. Tisaj)

Veľkonočné tvorivé dielne

V týždni pred Veľkou nocou sa v Základnej škole Ivana Brníka Slovaka Jelisevec uskutočnili dielne, počas ktorých sa deti spoločne s mentormi venovali veľkonočným obyčajom a zvykom v dedine.

Pani učiteľka Adrijana Kordíćová viedla dielňu, v ktorej deti technikou „decoupage“ ozdobovali sklenené fľaše servítkami s veľkonočnými motívmi.

Foto: S. Slivka

Farebné kraslice

Výsledkom tejto kratšej dielne je veľký počet okrasných a ozdobných fľaš.

V ten istý deň pani učiteľka slovenského jazyka Branka Kanderová v spolupráci s pani učiteľkou Đurđicom Ivanovićovou viedla dielňu na výrobu veľkonočných korbáčov. Hovoríme o starom slovenskom zvyku pletenia korbáčov. Veľkonočný korbáč alebo šibač, alebo šibačka je spletený zväzok mäkkých prútikov používaný ako nástroj pri šibačke. Korbáč má skôr symbolický význam – je to nástroj, ktorým chlapci na Veľkonočný pondelok symbolicky šľahajú dievčatá. Je to spletený zväzok mäkkých vrbových prútikov, ktorý je na tenšom konci ozdobený farebnými stuhami. Korbáč je jedným zo symbolov Veľkej noci, ktorý má pravdepodobne pôvod v starých slovenských zvykoch. Veľkonočný pondelok je v ľudovej sfére spojený s rôznymi tradíciami a zvykmi, ktoré sa zaraďujú medzi prechodové rituály končiacej sa zimy a nastávajúcej jari. Táto nekresťanská prax bola v priebehu dejín v rôznych kultúrach teologizovaná a zaradená do kresťanského rámca.

Ako sa pletú korbáče, detom vysvetlil a názorne ukázal pán Vilko Kurtek. Počas dielne sa žiaci naučili i techniku

farbenia vajec tradičným spôsobom – zo škrupín cibule, a okrem toho im pán Vilko predviedol aj ako sa vyrábajú pletené prútené košíky a metly.

Treba spomenúť aj to, že v utorok 19. marca bola uskutočnená výtvarná dielňa na tému Veľká noc, na ktorej sa zúčastnili rodičia žiakov 1. triedy základnej školy. Vyrábali rôzne dekorácie, veľkonočné kraslice, zajace, umelú trávu a i. Všetci žiaci a zamestnanci ZŠ I. B. Slovaka Vám prajú krásne prežitie veľkonočných sviatkov! (S. Slivka)

Foto: S. Slivka

Korbáče

Slovenské veľkonočné zvyky

Foto: B. Prišć

Vystúpenie MS Zokov Gaj

Pri príležitosti nadchádzajúcich veľkonočných sviatkov 13. marca 2013 MS Našice vo výstavnom salóne kaštieľa Pejačevičovcov v Našiciach slávnostne otvorila v poradí tretiu výstavu Slovenské veľkonočné zvyky. Touto vynikajúcou výstavou našickí mašičari veľmi príjemne prekvapili a oduševnili spoluobčanov. Výstava pre návštevníkov bude otvorená do 4. apríla 2013. Návštevníci si mohli obzrieť tradičný slovenský veľkonočný stôl a práce folklórno-drotárskej dielne MS Našice. V sklenených vitrínach, okrášlených vyšívanými ručnými prácami, vystavené sú kraslice a predmety zhotovené z drôtu, kraslice *oblečené* do plátna, kraslice zdobené stužkami a nit'ou a kraslice zhotovené servítkovou technikou. Novinkou v práci folklórno-drotárskej dielne je výroba tzv. ľadových sviečok. Autormi ideovej koncepcie výstavy sú Dražen Nemet a Ivanka Prišćová. Slávnostné otvorenie výstavy sa začalo príležitostnou veľkonočnou piesňou o Ježišom utrpení v predvedení sólovej speváčky Etelky Bakoškovej zo Zokovho Gaja. Predseda MS Našice Branko Prišć v pozdravnom príhovore zvlášť pochválil usilovné členky a členov folklórno-drotárskej dielne, o ktorých povedal, že sú hybnou silou

MS Našice. Tiež sa poďakoval i početným prítomným, ktorí prejavili veľký záujem o túto výstavu. Na slávnostnom otvorení výstavy bolo 155 návštevníkov – a je to úctyhodný počet, akým sa môže pochváliť len málokterá vernisáž. Všetkých prítomných pozdravila riaditeľka Chorvátskej národnej knižnice a čítárne Našice Blaža Radmanović-Pavlović, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Andrej Kuric a primátor mesta Našice Krešimir Žagar, ktorý výstavu slávnostne i otvoril. Vedúca Ústrednej knižnice Slovákov v Chorvátsku Ružica Vinčaková oboznámila prítomných s tradičnými slovenskými veľkonočnými zvykmi. V kultúrno-umeleckom programe účinkovali i žiaci ZŠ kráľa Tomislava, ktorí predviedli príležitostný poetický recitál a žiaci 5. ročníka tejto istej školy z Markovca, predviedli príležitostnú divadelnú hru. Mladých recitátorov a divadelníkov pripravila učiteľka slovenčiny Anna Maroševićová. V pokračovaní programu všetkých prítomných skvelou hudbou a spevom oduševnili speváci MS Zokov Gaj pod vedením Samira Slivka a za hudobného sprievodu mladých huslistiek SKUS-u Ivana Brníka Slováka z Jelisavca: Laury Špekovej, Andrey Hulakovej a Márie Marčekovej.

Všetky ručné práce a zdobené kraslice vyhotovili títo členovia MS Našice: Silva Cindori, Katica Hideg, Jadranka Lončarić, Branko Prišć, Ivanka Prišć, Ljubica Rajić, Kata Vinčak a Helena Žigic.

Pre všetkých prítomných na výstave bola pripravená ochutnávka tradičného veľkonočného jedla: varenej šunky s varenými vajcami a mladou cibuľkou a tiež i kuchárske pochúťky, ktoré pripravila pani Ivanka Prišć: *sirek hrutka*, veľkonočná bábovka, šalát z mladej cibuľky a smotany, huspenina, zapekaná kyslá kapusta a cestovinový šalát s rybou. Členky folklórno-drotárskej dielne pripravili osem druhov závinov.

Je potrebné poďakovať sa i sponzorom, ktorí pomohli pri realizácii tejto výstavy: podniku *Osječka pivovara* Osijek, podniku *Marjančanka* z osady Marijanci, reštaurácii *The bricks pub* Našice a kvetinnáskemu podniku *Tratinčica* z Našic. Pri inštalovaní výstavy pomohli: Krajské múzeum Našice, Ústredná knižnica Slovákov v Chorvátsku, MS Zokov Gaj, ZŠ kráľa Tomislava Našice, pani Ružica Vinčaková, Ana Maroševićová, Darinka Labudíková a Samir Slivka. Výstava bola pod mediálnou záštitou denníka *Glas Slavonije* a Rádia Našice, ktorým srdečne ďakujeme. (B. Prišć)

Foto: B. Prišć

Otváranie výstavy

Foto: B. Prišć

Detail z výstavy

Pútnická cesta

Foto: A. Majdiš

Účastníci púte v Nitre

V Roku viery v jednote s celosvetovou Katolíckou cirkvou povolani sme upevniť svoju spätosť s Bohom, ale i jedni s druhými. S tým zámerom veriaci z Farnosti sv. Ladislava z Punitoviec pod heslom Pod'me ku koreňom svojej viery navštívili Farnosť Nová Bystrica na Slovensku. Na pútnickú cestu sa v piatok 14. januára 2013 vydali 48 veriaci, najviac bolo Josipovčanov, ale boli tu i Punitovčania a Jurievčania. Preplnení krásnymi zážitkami domov sa vrátili 21. januára. Na púti sa zúčastnil i predseda okresu Punitovci Mirko Vavra a predseda MS Josipovec Zdenko Komar.

Pred 130 rokmi na pozvanie biskupa Strossmayera Slováci prišli do týchto končín a založili dediny Josipovec a Ju-

rievac. Zo Slovenska z kostola v Novej Bystrici si do nového domova priniesli i sochu Panny Márie. Pre túto príležitosť bola vyrobená kópia tejto sochy, ktorú potom požehnal nitriansky biskup Mons. Viliam Judák.

Boli sme tam veľmi srdečne privítaní, naši hostitelia sa snažili, aby sme sa cítili čím príjemnejšie. Súčasťou našej cesty bola i návšteva žilinského biskupa Mons. Tomáša Galisa. Poobede sme mali svätú omšu vo farskom chráme v Starej Bystrici. Ďakujeme Pánu Bohu a Matke Božej, že sme sa vrátili domov naplnení hlbokým duchovným zážitkom a posilnení krásnymi dojmami. Pritom sme upevnili spoluprácu s Farnosťou Nová Bystrica, skadiaľ naši predkovia

pochádzajú. Kópiu sochy Panny Márie vypracoval Ivan Tolič z Ernestinova a socha je dar rodiny Komárovej, ktorá ju slávnostne vniesla do farského chrámu v Novej Bystrici.

„Toto je jedným z najkrajších spôsobov svedčenia o spätosti, priateľstve a vzájomnej spolupráci dvoch štátov, veriacich z Chorvátska a zo Slovenska. Svedčenie o tom, že žiadne hranice, ani jazyk nie sú prekážkou pre vzájomnú spoluprácu veriacich z Chorvátska a zo Slovenska, bez ohľadu na rozdiely v spôsobe života a bez ohľadu na to, že žijú v rozličných štátoch. I táto púť je organizovaná so zámerom upevňovania našej viery, zvlášť v tomto roku,“ povedal pán farár Pardon. (A. Majdiš)

Výstava a Veľ'konočná dielnička

Aj tohto roku 14. a 15. marca Matica slovenská v Rijeke otvorila svoju drotársku dielničku pre matičiarov a pre verejnosť. Zavítala k nám majsterka svojho umenia Anđelka Đunđa z Osijeka. Vo štvrtok sme otvorili výstavu ručných

prac, kraslíc a výrobkov z drôtu. Aj teraz bolo záujemcov dost', výstava bola pekná, prítomní obdivovali kraslice a techniku, ktorou boli vajíčka ozdobené. Počas týchto dvoch dní sa na nej zúčastnilo 70 ľudí. Lokálna televízia kanál RI bola

prítomná obidva dni a reportáž z toho bude vysielaná v programe Mozaik a národnostných menšinách.

Na druhý deň, 15. marca, bola otvorená dielnička pre majstrov. Prítomní mali možnosť urobiť si nejaký predmet, ktorý zostal v ich vlastníctve. Opäť sme mohli obdivovať Anđelku, ktorá mala veľa trpezlivosti vysvetľovať a pomáhať každému, aby mali vyrábané predmety svoj tvar a kvalitu. Na rozdiel od minulého roku aj mužský rod sa zapojil do práce. Predsa majú pevnejšie prsty a aj keď si mysleli, že tá práca pre nich nie je, výrobok dokončili, ale druhý nezačali. Opäť sme videli, že sú ženy vytrvalejšie, zručné. Na ďalšie výstavy máme teraz prichystané pekné výrobky, za ktoré sa nemusíme hanbiť.

Anđelka, ďakujeme, že si v zasneženom čase prešla Gorski kotar, zavítala k nám a spríjemnila nám chvíle pred Veľ'kou nocou.

(M. R. Grolmusová)

Foto: M. Gržinić

Kraslíc

Foto: V. Mudroh

Valné zhromaždenie MS Ilok

Členovia výkonného výboru MS Ilok

V nedeľu 24. februára 2013 sa v sále Slovenského národného domu v Iloku konalo valné zhromaždenie MS Ilok. Ako každý rok bolo volebné, lebo mandát správneho a dozorného výboru Matice slovenskej Ilok trvá iba rok. Správu o činnosti Matice slovenskej Ilok podal jej predseda Vlatko Mudroh: „Aktivita Matice slovenskej Ilok v roku 2012 sa rozbiehala prostredníctvom sekcií, a sú to folklórna, divadelná, hudobná, športová, kuchárska, kronika, spolok žien a mládež. Folklórna sekcia vystúpila spolu 19-krát, z toho raz na Slovensku na folklórnom festivale v Detve, a dvakrát v Srbsku na Detskom folklórnom festivale Zlatá brána Kysáč, a na celovečernom programe v Lugu. Divadelná sekcia vystúpila spolu trikrát s detským predstavením Snehulienka, z toho raz v Erdevíku (Srbsko). Hudobná sekcia vystúpila spolu 23-ráz a vždy sprevádzala našich tanečníkov a spevákov na vystúpeniach. Okrem toho boli aktívne aj športová sekcia, sekcia mládeže, kronika, sekcia kuchárov, ktorí nám vždy niečo dobré navaria, keď organizujeme programy a sekcia spolok žien, ktorá sa stará o kroje, taktiež šije nové pre potreby spolku. Tradičné aktivity, ktoré sme organizovali v minulom roku boli: 2. februára detské divadelné predstavenie na Mary, 17. 3. celovečerný program pre matky, 27. 5. Váňanie májového dreva, 25 – 26. 8. XXXIII. ilocké leto, na ktorom vystúpili MS Kukučín-Kuntarić Jakšić, HKUD Slavonija Jakšić, KUD Julije Benešić Ilok, všetky folklórne skupiny MS Ilok a ochotnícke divadlo Nová scéna Padina zo Srbska s predstavením Zoznamka, 3.11. Festival spevákov Na brehu pri Dunaji, na ktorom okrem Iločanov vystúpi-

li aj mladí speváci z Jelisavca, Markovca a Solian, 24.11. celovečerný folklórny program Aj tancujem..., 27.12. divadlo na Jána, vystúpila divadelná odbočka MO MS Báčska Palanka zo Srbska s predstavením Zypa Cupák.

V minulom roku sa konečne dokončili aj práce na ohrade Slovenského domu vďaka finančnej podpore Vukovarsko-sriemskej župy. Bolo tiež aj niekoľko pracovných akcií, ako sú jarne upratovanie priestoru okolo Slovenského domu a zariadenie priestoru pre mládež. Potom to bola spoločná akcia našich členov a členov Rady slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy pred podujatím Deň národnostných menšín, ktorá sa konala u nás, keď bola omal'ovaná fasáda domu z nádvoria aj od ulice. Po májovom dreve sme sa stretli s veľkým problémom, lebo sa nám zaplnilažumpa a museli sme nájsť nejaké riešenie a rozbiť asfalt, aby sa mohla vyprázdniť. Vďaka VlatkoviMučajovi, ktorý so svojim traktorom a cisternou vždy intervenoval, keď bolo treba čerpať, aj to zdarma, zachránili sme naše priestory pred zatopením. Nakoniec sa upravovali nové priestory pre kroje, kde sa použili materiály, ktoré sme už mali na výrobu vešiakov.

Čo sa týka členov MS za minulý rok, mohlo to byť viac, aj keď je zozbierané členské od 376 členov, 126 aktívnych a 250 podporujúcich.

Predseda sa nakoniec poďakoval všetkým, ktorí pomáhali počas minulého roku, aby tento spolok čo najlepšie fungoval a usilovali sa, aby sa splnili plány vo všetkých oblastiach našej aktivity. Taktiež sa poďakoval aj všetkým sponzorom, ktorí pomohli na hociktorý spôsob.

Finančnú správu podala Anna Pucovská a Vlatko Mudroh navrhol finančný plán a plán práce na rok 2013, ktorý boli schválený. Po podaných správach predsedov odbočiek a sekcií za rok 2012, diskusií o správach a udelení absolutória starému výboru volil sa nový dvadsaťsedemčlenný správny a trojčlenný dozorný výbor. Novozvolený výbor na svojej prvej schôdzi, ktorá sa konala 25. februára 2013, sa rozdelil o funkcie. Noví členovia správneho výboru sú: Vlatko Blatnicki (vedúci kuchárov aj vedúci športovej sekcie), Ana Cerovski (členka), Željko Cerovski (zástupca domového správcu a zástupca vedúceho športovej sekcie), Danko Cinkocki (zapisovateľ), Janko Čelovski (zástupca vedúceho kuchárov), Miroslava Drozdovski vedúca mládeže), Miluška Dubovski (členka), Darko Đurica (člen), Milan Hrubik (vedúci divadelnej sekcie), Željko Hrubik (vedúci podujatia), Vladimír Knapček (pokladník), Milko Matuš (zástupca vedúceho podujatia), Milinka Mend'an (zástupkyňa zapisovateľa), Ana Miksad (zástupkyňa vedúceho folklórnej sekcie), Vera Miksad (vedúca sekcie, ktorá sa stará o kroje), Vlatko Miksad (zástupca vedúceho divadelnej sekcie), Vlatko Mučaji (tajomník), Jarmilka Mudroh (vedúca folklórnej sekcie), Vlatko Mudroh (predseda), Branislav Murtin (zástupca vedúceho podujatia), Miroslav Poniger (člen), Milan Pucovsky (podpredseda), Zlatko Pucovsky (vedúci hudobnej sekcie), Daniel Sič (ekonóm pre kuchárov), Janko Štajfer (domový správca) a Janko Zolnan (kronikár). Novým členom dozorného výboru sa stali: Mirko Čješko, Pavel Dudaš aj Vladimír Velko.

(V. Mudroh)

Tradičná slovenská svadba v rodine Uzelovej v Meďuričí

Zdenko Uzel, ktorý je členom MS Meďurič od samého jej založenia, sa oženil 8. februára 2013 so snúbenicou Željkou z Lipovlian.

Hneď ako sa zapojil do činnosti Matice, vynikol v sólovom Jánošíkovom tanci s valaškou. Niekoľko rokov hral na base, sprevádzajúc tanečníkov a spevákov.

Na svadobnej veselici nebolo takého svadobníka, ktorý nezatancoval valčík alebo polku.

Svadobné prípravy trvali desať dní. U nás v Meďuričí ešte vždy pretrváva zvyk, že sa do domu domácich pred svadbou prináša plný košík, tzv. „pšidánek“. Každý kto priniesie takýto košík, domov si odnesie koláče. Samozrejme, mama Zdenka všetky koláče piekla doma, spolu so svojou mamou Annou Jozefčíkovou, dcérou a švagrinami. Celý dvor voňal koláčmi.

Postavená bola i slávobrána z brečtanu, na ktorej viali tri vlajky: chorvátska, slovenská a česká. Pripravili i tradičné svadobné vence. Členky MS Meďurič: Lidija Balaško, Jelka Lipničan, Zdravka Potužak, Biljana Uzel a Lidija Jozefčík zamiesili cesto z 40 kg múky a okrášlili 10 svadobných vencov, ktoré potom mama Zdenka upiekla v chlebovej peci. Na svadobnej veselici družbovia a družičky zatancovali polku a valčík so svadobnými vencami pre mladomanželov a popriali im mnoho šťastia v manželstve. Na svadbe bolo mnoho svadobníkov zo všetkých krajov Chorvátska. Pre mnohých svadobníkov tanec so svadobnými vencami bol opravdivou atrakciou.

Celý deň pred svadbou Zdenka babka Anna Jozefčíková s pomocou Lidije Balaškovej a Jelky Lipničanovej vypiekali „metačky“ z orechov, múky, rohovníka, syra a domáceho slivkového lekváru. Mama Zdenka všetky metačky rozdelila, pohostila nimi susedovcov, priateľov a príbuzných – ako je to už

zvykom v Meďuričí, a ako sme sa dozvedeli, i v dedinách v okolí obce Trstená na Slovensku. Znamená to, že si naši predkovia tento svoj zvyk priniesli do Meďuriča zo svojej pravlasti a až po dnešné dni si ho uchovali.

V svadobný deň prišli priatelia rodiny Uzelovej zo Slovenska – rodina Fábryová a rodina Sochánová. Svadobníci budúcich mladomanželov dočkali pred kostolom v Lipovľanoch. Všetci svadobníci a vlajkonosiči, nesúci všetky tri zástavy, sprevádzali snúbencov až k oltáru a pri mladomanželoch zostali i počas celej svadobnej veselice. Počas slávnostnej svadobnej večere striedali sa chorvátske, české a slovenské piesne, takže atmosféra na svadbe bola veľmi veselá. Družbovia: Matija, Josip a Nikola Jozefčík spolu so svojimi priateľmi veselo a neúnavne tancovali celú noc a často sa k nim do tanca pridával i Nikolov otec, Jozef Jozefčík, mladoženichov ujo a predseda MS Meďurič. Náš predseda Jozef Jozefčík neskrýval veľké šťastie a hrdosť z toho, že sa jeho synovec žení. Veľmi ho potešil i príchod priateľov zo Slovenska, s ktorými spolu oslavoval svadbu svojho synovca. V ten deň sme všetci boli jedno – Chorváti, Česi a Slováci. Tak skvele to môže byť iba v Meďuričí!

Asi o polnoci prišla i dychová hudba z Meďuriča, aby i oni blahoželali mladomanželom. Kým mladoženích Zdenko spolu s hudobníkmi hral na trúbke, mladucha tancovala s kmotrou. Na takýto spôsob Meďuričania ukázali, že sa i v dnešné časy mladí radi zabávajú pri dychowke, práve tak ako to bolo v dávnych časoch, keď táto bola neodmysliteľnou súčasťou svadobných veselíc.

Ako to býva na každej svadbe, ani tu nechýbala svadobná torta, vlastne dve. Jedna bola zo Slovenska, vyhotovená v Trstenej v rodine Fábryovej. Sú to takí dobrí priatelia, že im neprekážal ani sneh, ani početné kilometre, ktoré museli precestovať, aby priniesli štvorposchodovú tortu. O chutnom slovenskom syre, ktorý priniesli, mohli by sme napísať celé kapitoly – priviezli ho zo Slovenska v takom množstve, že postačil pre všetkých svadobníkov. Všetkým rozdelili korbáčiky zo syra, rozličných a krásnych tvarov. Tí svadobníci, ktorí tieto korbáčiky doteraz nemali príležitosť vidieť a ochutnať, boli nimi veľmi oduševnení. I táto svadba ukázala, aké sú silné naše priateľstvá s našimi rodákmi zo Slovenska.

Vďaka tejto svadbe MS Meďurič dostala novú členku – Željku Uzelovú, ktorá sa vydala do statočnej a dobrej rodiny, ktorá veľmi dbá o zachovanie starodávnych zvykov a tradícií. Babka a dedko Uzelovci i svojho prvého vnuka naučili i český, i slovenský jazyk, a tak určite naučia i ostatné svoje vnúčence. A aby sa naučili tancovať – o to sa postará MS Meďurič. (Z. Uzel)

Novomanželia

Foto: Z. Uzel

Výročné zhromaždenie MS Osijek

Foto: J. Kreičik

Členovia MS Osijek

V stredu 6. marca 2013 MS Osijek usporiadala riadne výročné zhromaždenie v miestnostiach DHS v osijeckej mestskej štvrti Gornji Grad. Rokovanie valného zhromaždenia otvoril a prítomných privítal predseda MS Osijek Josip Kreičik.

Svojou prítomnosťou zhromaždenie poctili i vzácní hostia: Ivica Završki, predseda Mestskej rady Osijek a predseda Matice chorvátskej – tentoraz sa tu zúčastnil ako vyslanec osijeckého primátora Krešimira Bubala, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku prof. Andrej Kuric, predseda Mestskej rady slovenskej národnostnej menšiny pre mesto Osijek prof. DrSc. Andrija Kristek, člen Rady pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky Nikola Mak a iní. Predseda MS Osijek Josip Kreičik prečítal správu o činnosti za rok 2012, pričom prízvukoval, že členovia MS Osijek v minulom roku mali až 22 vystúpení na rozličných podujatiach, ktoré organizoval Zväz Slovákov, ostatné Matice slovenské v Chorvátsku alebo iné menšinové združenia. Členovia MS Osijek v júni 2012 vystúpili v Slovenskej republike v meste Nitra a obciach: Čakajovce, Janíkovce a Jelinec. Predseda J. Kreičik zvlášť prízvukoval fakt, že MS Osijek v roku 2012 bola organizátorkou zväzového podujatia – po sebe 14. festivalu Keď sa ruža rozvíjala. V roku 2012 osijeckí matičiari organizovali tradičné podujatie – Vianočný koncert.

Folklorne skúšky a skúšky pre hudobníkov sa konajú dvakrát alebo trikrát do týždňa. Spevácky zbor vedie prof. Ana Žagar Marošević a hudobnú skupinu pán Želko Lomiansky. Detskú skupinu MS Osijek pre potreby vystúpenia na Detskej folklórnej prehliadke s pomocou svojho oca Željka nacvičovala Kristína Zat'ko.

Po prečítaní finančnej správy za rok 2012 a jej schválení predseda Josip Kreičik prečítal plán činnosti na rok 2013. Prízvukoval, že osijeckí matičiari okrem toho, že sa zúčastnia na podujatiach, ktoré organizuje Zväz Slovákov v Chorvátsku, taktiež sa zúčastnia i na podujatiach v organizácii mesta – už v marci 2013 to bude podujatie *Uskrsni običaji* (Veľkonočné zvyky). Tiež sa zúčastnia i na podujatiach, ktoré budú organizovať ostatné združenia. Osobitná pozornosť v tomto roku bude venovaná oslave 20. výročia pôsobenia MS Osijek a pri tejto príležitosti bude vydaná fotomonografia.

Po schválení plánu činnosti na rok 2013 a kratšej diskusii slova sa ujali hostia. Predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku prof. Andrej Kuric pochválil prácu MS Osijek v minulom roku, pričom zvlášť pochválil úspešne organizované podujatia Keď sa ruža rozvíjala a Vianočný koncert. Prízvukoval, že by sa v budúcnosti mali organizovať také kultúrne podujatia, na ktorých budú verejnosti predstavení spisovatelia, známi výtvarníci a poprední spoločenský dejatelia – predstavitelia z radov slovenskej národnostnej menšiny.

Pán Nikola Mak v mene predsedu Rady pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky Alexandra Tolnauera pozdravil všetkých prítomných na zhromaždení, matičiarom gratuloval k úspešnej práci v minulom roku a poprial mnoho úspechu v tomto roku.

Prof. Margita Žagarová pochválila činnosť MS Osijek v minulom roku a poznamenala, že sa jej nedá veriť, že sa nám podarilo urobiť tak veľa – účinkovať na početných podujatiach a úspešne organizovať vlastné podujatia, keďže máme málo matičiarov, ktorí sú aktívne

zapojení do činnosti MS Osijek. V mene primátora prítomných na zhromaždení pozdravil Ivica Završki, ktorý prízvukoval, že sú s činnosťou osijeckých matičiarov dobre oboznámení nielen občania mesta Osijek, ale i mestské služby. Ako predseda Matice chorvátskej, vyzdvihol veľký prínos známych Slovákov v živote a práci Chorvátska a veľkú spáťosť a blízkosť dvoch bratských národov – slovenského a chorvátskeho. Pán Završki ponúkol pomoc tak v mene mesta, ako aj vo vlastnom mene, pokiaľ ide o pomoc pri organizovaní a príprave kultúrnych podujatí. Slova sa ujal i jeden z najstarších členov, zároveň i spoluzakladateľ MS Osijek, pán Mihajlo Strešnjak. On tiež mal iba slová chvály na dobrú prácu členov MS Osijek a pripomenul začiatky práce osijeckých matičiarov, v čase keď sa schádzali v miestnostiach podniku Hrvatske šume. Poznamenal, že teraz Matica má vlastné priestory a omnoho lepšie pracovné podmienky. Prítomným sa prihovril i Željko Zat'ko, predseda združenia Plašt svetog Martina, Hrvatsko-slovačko družstvo (Plašt svätého Martina, Chorvátsko-slovenská spoločnosť). V mene tohto združenia pozdravil všetkých prítomných na zhromaždení a pripomenul, že len čo bude skončený Kultúrny dom v Josipovci (pri Osijeku), osijeckí matičiari budú na svoju činnosť mať k dispozícii i jeho priestory.

Po skončení oficiálnej časti zhromaždenia bolo občerstvenie, o ktoré sa postarali: Pekáreň Kadulja, Darda, ZKZ Zagorec, Josipovac a spoločnosť *Josipovački dragovoljci*. Pri hudbe a speve našich hudobníkov, spevákov a tanečníkov sme sa spolu krásne bavili dlho do noci.

(J. Kreičik)

Adam Muchtin (1908 – 1994)

Foto: M. Gržinič

Členky MS Rijeka s farárom Ivanom Šaričom

Na sviatok svätého Jozefa 19. marca 2013 po štyroch desaťročiach Adam Muchtin sa vrátil do svojho kostola, aby viacej z neho neodišiel. Telesné pozostatky celej rodiny Muchtinovcov sú premiestnené pod krov Kostola svätej Terézie od Diet'at'a Ježiša, ktorý s veľkou láskou postavil.

Kto bol Adam Muchtin? Skromný Slováč, ktorý sa narodil 4. decembra 1908 vo Veľkom Rovnom pri Žiline na Slovensku. Jeho rodičia boli Adam a Veronika, rod. Huserik. Ako 2-ročný chlapec s rodičmi spolu aj s rodinou Huserik sa usadili vo Fiume (od 1925. roku Rijeka) v časti Trsat. Ich cieľ bol pracovať na území Rakúsko-Uhorska. Po roku žitia na Trsate jeho rodina sa zväčšila o jedného člena, sestru Máriu.

Aj keď sa v domácnosti používal len slovenský jazyk, už ako chlapec začal cítiť kraj, kde žil, ako svoj domov. Základnú školu a gymnázium skončil na Sušaku. Potom skončil aj obchodnú akadémiu. Lenže výchova v pobožnej rodine mu dala podnet na študovanie na Teologickej fakulte v Záhrebe. Štúdiá teológie skončil v roku 1931.

Prvú omšu slúžil na sviatok Cyrila a Metoda v Kostole Matky Božej Trsatskej a v tom istom roku v Senji začal slúžiť ako kňaz. Po roku sa vrátil do Rijeki, kde bol kňazom v nemocnici na Sušaku, katechéta v Základnej škole na Podvežici a v Ženskej základnej škole na Sušaku. Videl potrebu na Vežici postaviť chrám. Ktovie, či vtedy vedel, že od plánov do základov nového kostola bude veľmi ťažká cesta, lebo zakladanie novej farnosti bolo v časoch veľkých udalostí a zmien. Nemal podporu ani od biskupa, ale od niekoľko dobrých Podvežičanov, ktorí na svätú omšu museli ísť pešo na Trsat.

Adam Muchtin želan, aby nový kostol bol skromný, pekný a liturgicky. Od zá-

kladov až do skončenia prác viedol denník, v ktorom sú uvedené všetky dobrovoľné dary od veriacich Podvežice, zo susedných, ale aj vzdialených zámorských miest. Základný kameň je položený 25. marca 1940. Na výstavbe kostola najviac pracovali domáci majstri, ale aj sám kňaz Muchtin. Prvé bohoslužby sa mohli v kostole konať už po ôsmich mesiacoch. Kostolík je posvätený 8. decembra 1940. Potom Podvežica aj s novým kostolom patrila pod trsatskú farnosť, lebo chýbal byt pre kňaza. Na Muchtinovu žiadosť aj to sa vybavilo. Sušak na žiadosť odpovedal a platil nájomné. 6. decembra 1941 je schválený Dekrét o zakladaní farnosti aj s jej hranicami.

Jej kňazom sa stal Adam Muchtin, ktorý dovedy bol správca trsatskej Farnosti svätého Juraja a samostatná farnosť začala pôsobiť od 1. januára 1942. Kostolík sa potom ešte dobudovával, upravoval, v roku 1949 boli požehnané nové zvony. Ako sme sa dozvedeli, prvé okná na kostole boli zo železných rámov postelí, ktoré vymenili po roku 1953 novými, s ornamentným sklom. Postupne kostol dostával vybavenie, aké mu aj patrí. Kňaz Adam Muchtin stále tužil, aby kostol dostal aj kráľovnú hudobných inštrumentov, organ. Stále však chýbali finančné prostriedky. V roku 1964 kňazova matka Veronika predala časť rodinného domu, peniaze podarovala podvežickému kostolu, aby sa kúpil organ.

Farnosť, ktorá mala pri zakladaní len asi 400 veriacich, teraz má dve veľké sídliská Hornej Vežice a Podvežice. Toto je len časť zo života Msgr. Adama Muchtina, prvého kňaza v jednej časti Rijeki Podvežica. Po ňom zostalo veľa napísaného materiálu. Dúfame, že sa to dostane do rúk niekoho, ktorý napíše a tomto kňazovi viacej. Sám Muchtin povedal: Mimoriadna mi je česť, keď mi Pán Boh

dal úlohu, aby som vybudoval príbytok na zemi – kostol.

Z jeho životopisu sa môžeme dozvedieť, že v rokoch 1948 – 1955 na Vysokej teologickej škole v Rijeki učil cirkevné umenie, archeológiu a architektúru. Duchovným pomocníkom trsatskému kňazovi bol vymenovaný v 1961. roku. Po skončení služby kňaza na Podvežici 13. októbra 1971 roku bol kňazom vo Farnosti svätého Juraja na Trsate. Do dôchodku odchádza v roku 1984. Zomrel 21. augusta 1994 a pochovaný bol v rodinnej hrobke na Trsate.

Ľudia na Vežici si ho stále ctia, len v dobrom spomínajú na milého a skromného kňaza. Na ich iniciatívu teraz telesne pozostatky Adama Muchtina, jeho rodičov a sestry od 19. marca 2013 spočívajú v spoločnej hrobke v kostole.

Matica slovenská v Rijeki sa tiež zúčastnila na obrade prenesenia telesných pozostatkov rodiny Muchtinovej do hrobky. Speváčky zaspievali dve piesne, Slovenská zem a Daj Boh šťastia tejto zemi. Aj keď boli len štyri, dostali meno „zbor anjelov“. Margita a Matilda napiekli domácich koláčov a zo Slovenska sme doniesli oblátky a korbáčiky. Týmto sme aj my vzdali česť Slováčovi, ktorého drotárska rodina sa tu medzi prvými usadila aj s rodinou Huserik. Kňazovi Ivanovi Šaričovi, ktorý má teraz farnosť na starosti, môžeme poďakovať, že sú pozostatky na mieste, pre ktoré aj žili. Nevieme koľko formálnosti a administratív sa muselo vybaviť a čakať na dovolenie, aby sa dosiahol cieľ.

Pri návšteve Rijeki, drahí čitatelia, vyhľadajte hrobku na Podvežici v kostolíku, ktorý sa veľmi nelíši od druhých budov, ale môže byť odtiaľ pre Slovákov stanicou, kde môžeme porozmýšľať, ako malý človek svojou skromnosťou sa stane veľkým. (M. R. Grolmusová)

Hrat' na trúbke, nie na trúbku

Tentoraz nás zaujalo chybné spojenie *hrat' na trúbku* vo vete *Spolu s hudobníkmi hral na trúbku*. Spojenie *hrat' na trúbku*, tiež *hrat' na gitaru, na klavír, na husle, na organ* je ináč prebrané z češtiny, v ktorej sú bežné spojenia: *hrát na kytaru, hrát na klavír, hrát na housle, na varhany (organ)*.

A teraz nazrieme do *Krátkeho slovníka slovenského jazyka 4*, čo sa píše za slovesom *hrat'*, význam tri: *vyludzovať tóny na hudobnom nástroji; predvádzať hudobnú skladbu, napríklad: hrat' na klavíri; hrat' valček; hrat' Bacha či*

Bachovu skladbu; hrat' prvé husle i frazeologicky *byť prvým, viesť...*

Nás tu bude zaujímať iba spojenie *hrat' na klavíri*, na ktorom môžeme poukázať, že pokým si v češtine sloveso *hrát* žiada predložkový akuzatív – *hrát na čo? hrát na klavír*, v slovenčine si *hrat'* žiada predložkový lokál (šiesty pád) – *hrat' na dačom – na klavíri*, tak aj *hrat' na trúbke*. Predložkový akuzatív za slovesom *hrat'* v tomto význame uvádza aj starý, už nekodifikačný šesťzväzkový Slovník slovenského jazyka z rokov 1959 – 1968: *hrat' na husliach, na klavíri, na*

harmonike, na cimbale, na fujare, na organe, na hrebeni...

Nakoniec môžeme zopakovať, že po slovensky je správne spojenie *hrat' na trúbke*, tiež *hrat' na husliach, na klavíri, na fujare...*, lebo si sloveso *hrat'* vo význame *vyludzovať tóny na hudobnom nástroji* žiada predložkový lokál.

Problémová veta zo začiatku textu má správne znieť: *Spolu s hudobníkmi hral na trúbke*. Na ilustráciu ešte jedna veta (krátená) so správnou väzbou *...predsa som sa rozhodla pokúsiť sa hrat' na fujare*.

Teda sloveso *hrat'* vo význame *vyludzovať tóny na hudobnom nástroji* si žiada predložkový lokál. Chyby s predložkovým akuzatívom vznikli pod vplyvom češtiny. (J. Širka)

V Našiciach predstavená kniha Rodinná história chorvátskych Hohošovcov

Foto: A. M. Kuric

Autor a predstavujúci

Ústredná knižnica Slovákov v Chorvátsku v spolupráci s Maticou slovenskou Našice a Zväzom Slovákov pripravila 21. marca literárny večerok pri príležitosti Mesiaca slovenskej knihy 2013. Na ňom bola predstavená kniha Slavka Hohoša *Rodinná história chorvátskych Hohošovcov* a zároveň aj krátka prezentácia celkovej vydavateľskej činnosti Zväzu Slovákov v poslednom roku.

Predstavovanie sa uskutočnilo v Pejačevičovom kaštieli, v prostredí etnografickej výstavy venovanej slovenským veľkonočným zvykom a miestnosť do slovné praskala vo švíkoch, koľko ľudí sa na večierku zúčastnilo. Prevažne to bola

autorova rodina, ktorá pricestovala kvôli tomuto podujatiu z celého Chorvátska, ale aj predstavitelia a členovia Matice slovenskej Našice, občania mesta a osoby, ktorých odborom alebo koníčkom je genealógia a história. Prečo? Preto lebo kniha podáva nielen obraz a chronológiu jednej slovenskej rodiny, ale zároveň veľmi odborne kvalitne a predsa poeticky predstavuje univerzálny obraz života a osudov slovenských vyst'ahovalcov v celom svete.

O knihe hovorili vedúca Ústrednej knižnice Slovákov mgr. Ružica Vinčáková, redaktor publikácie prof. Andrej Kuric a samotný autor Slavko Hohoš. Pred samotným výkladom a oboznamo-

vaním sa s dielom, obecenstvo si na úvod pozrelo úryvok z dokumentárneho filmu Miroslava Bartoša *Slováci v Chorvátsku*, z roku 2008. Takto sa vytvorilo vizuálno-umelecké prepojenie na knihu, ktorá hovorí o rovnakej téme – slovenských vyst'ahovalcoch, osudoch jednej rodiny a živote jej členov od 18. storočia dodnes. Kniha podáva genealógiu deviatich pokolení rodiny Hohošovcov. Nespočetné množstvo informácií, faktov, mien a rokov popretkávané je ich životnými príbehmi a rozprávaním, ktoré sa v rodine odovzdávalo ústnym podaním. Preto je táto monografia niečo ojedinelé vo vydavateľskej produkcii Slovákov v Chorvátsku – je odborná, a výsledok dlhoročného výskumu, ktorý je nakoniec podaný vo veľmi zaujímavej, ľahko čitateľnej forme. Je to sága o slovenskej rodine, ktorá svojou náplňou presahuje osobný rámec a dotvára historické údaje o celej slovenskej menšine v Chorvátsku.

Ako povedala mgr. Ružica Vinčáková: „Väčšina skúmateľov rodinnej histórie sa na samom začiatku stretáva s dvoma základnými problémami: odkiaľ začať a ako organizovať výskum? Odkiaľ a ako získať čím viac informácií o rodin-

Foto: A. M. Kuric

Publikum

nej histórii, všetky tie mená a priezviská predkov, dátumy a miesta ich narodenia a úmrtia a pod. Potom ako spracovať a potvrdiť pravdivosť týchto údajov? Za tým všetkým leží obrovské množstvo práce a trpezlivosti a autor Slavko Hohoš to maestrálne zvládol. Serióznosť a kvalitu jeho práce dokazuje aj jeden zaujímavý, dosť nezvyklý fakt – Štátny archív v Bytči, odkiaľ autor začal pátrať po svojich predkoch, po skončení jeho výskumu korigoval svoje údaje týkajúce sa rodiny a priezviska Hohoš, lebo pán Slavko vynášiel a dokázal nové skutočnosti!...”

Redaktor knihy prof. Andrej Kuric vysvetlil začiatky projektu vydávania publikácie, jeho neľahký priebeh často sprevádzaný neporozumením, aj keď

všetky kritiky, recenzie a hodnotenia boli pozitívne. Často sa stáva, že jedna výnimočne hodnotná kniha nebýva zo začiatku pochopená ako taká. Ale nakoniec prevládne rozum a vedomosť, čo, veríme, bude aj s touto knihou.

Po krátkom rozhovore s autorom Slavkom Hohošom, ktorý sa poďakoval všetkým, ktorí sa podieľali na realizácii jeho knihy, riaditeľka Chorvátskej knižnice mr. sc. Blaženka Pavlovičová-Radmanovičová vyrátala ostatné vydania Zväzu Slovákov, do ktorých, okrem Rodinnej histórie chorvátskych Hohošovcov patria aj publikácie: Matica slovenská Lipovľany 1996 – 2011 autorov Ivana Hudeca a Dragutina Pasarića, Lipovľanske svetlopisy 1910 – 1920 autorov Ivana Hudeca a Josipa Krajčih, Matica slovenská-Zväz Slovákov (1992 – 2012) autora Andreja Kurica, Povijesne veze Hrvata i Slovaka autora Matúša Kučeru, Katalóg vydaní Zväzu Slovákov a Matíc slovenských 1992 – 2012 autorov Ružice

Vinčákovej a Andreja Kurica, Metodika slovenského jazyka a kultúry pre 5. – 8. ročník autorov Josipa Kvasnovského a Andreja Kurica, Svet peria v Zokovom Gaji – od folklóru ku folklorizmu autoriek Daše Siladiovej a Sandry Kraljovej. Dodatočne bola uvedená brožúrka, ktorú vydala Ústredná knižnica Slovákov: Tradičná slovačka jela – izbor recepata iz slovačke kuhinje autorky Ružice Vinčákovej, ktorá bude dostupná verejnosti na 5. slovenskom gastrofestivalu v Našiciach začiatkom júna.

Literárny večierok v Našiciach do knižničného života oficiálne uviedol jednu vysoko hodnotnú publikáciu. Dielo Slavka Hohoša bude mať popredné miesto v regionálnej zbierke Slovenskej knižnice Croslovaciká, lebo jeho kniha Rodinná história chorvátskych Hohošovcov otvorila cestu ostatným bádateľom genealógie slovenských rodín v Chorvátsku.

(R. Vinčak)

Čo keby Ježiš nevstal zmŕtvych

Čo keby Ježiš nevstal zmŕtvych, potom by obidvaja učeníci, ktorí boli na ceste do Emauz, zašli do hostinca, zjedli by večeru, išli spať a ráno by sa pobrali domov a do konca života by viedli normálny život.

Keby Ježiš nevstal zmŕtvych, potom by učeníci zamknutí zo strachu pred Židmi vyčkali ešte pár dní, kým by sa vlna nepokojy zapríčinená Ježišovou smrťou neutíšila, potom by sa ako potkany z topiacej lode pobrali do Galilei a do konca života by vychádzali loviť ryby, aby si niekedy s istým smútkom zaspomínali na tie tri roky po boku učiteľa z Nazaretu.

Keby Ježiš nevstal zmŕtvych, boli by o ňom ešte istú dobu rozprávali chromí a malomocní, mládenec z Naimu, ktorého Ježiš vzkriesil na mŕtvych, ďalej tí, ktorých nasýtil chlebom a rybami. Za istý čas by opakovali medzi Júdeou a Galileou posolstvo o dobrom učiteľovi z Nazaretu, ktorý liečil chorých a krmil hladujúcich. Potom by tieto rozpráva-

nia boli stále viac zaťažené výtvormi ľudskej fantázie. Stále viac by nadobúdali formu legiend a rozprávok. Nebolo by viac známe, či niekto taký skutočne žil, alebo či si ho ľudia vymysleli a ak žil, či skutočne také činy vykonal, alebo či mu len pripisovali, čo si sami vymysleli.

Keby Ježiš nevstal zmŕtvych, tak by sme nevedeli, či bol na zemi: Zanikol by v prúde dejín. A nebolo by evanjelií podľa Matúša, Marka, Lukáša, Jána, nebolo by apoštola Pavla, ako by nebolo ani Cirkvi.

Čo by bolo, keby Ježiš nevstal z mŕtvych? Takúto otázku som položil žiakom v internáte. Niektorí takto odpovedali:

Nikdy by sme neslávili Veľkú noc. Neotvorilo by sa nám nebo a my by sme doň neprišli. Čo ešte? No, chlapi by neoblievali dievčatá vodou. Ktovie, či by učeníci ostali po hromade? Nikdy by neboli diakoni, kňazi, a biskupi. Náboženstvo a naša viera by pomaly zanikla.

Náš život by bol všedný, sivý a smutný.

Keby Ježiš nevstal z mŕtvych človek by po čase zabudol. Zabudol by ako sa pri narodení zjavil pastierom anjel a zvestoval radostnú novinu. Zabudol by na všetky zázraky, ktoré urobil i na to, ako hlásal Božie slovo. Učeníci by sa vrátili k svojim rodinám a začali opäť rybačiť. Celý svet by sa ponoril do hľbokej tmy. Nebolo by nádeje.

ALE JEŽIŠ VSTAL ZMŔTVYCH pre učeníkov, aby v neho verili. Pridružil sa k nim na ceste do Emauz, prišiel medzi nich do večeradla, oslovil ich pri Genezaretskom jazere. To všetko preto, aby ich zhrozených a vystrašených podržal. Aby sa znova priznali k nemu ako Peter, aby ako Tomáš položili ruku do jeho boku – aby znova verili, že to čo hovorí je PRAVDA.

ALE JEŽIŠ VSTAL ZMŔTVYCH pre nás, aby každý deň sme mali nádej, že všetko čo prežívame má zmysel, že všetka naša námaha a snaha konať dobro prinesie svoj výsledok, že náš život má svoje naplnenie v Kristovi, vo večnosti s Ním.

(A.M.Kuric)

SKC Našice – projekt TANEČNÉ DOMY

Foto: S. Slivka

Folklórne skúšky

Odborná výučba tanca pre Slovákov žijúcich v Chorvátsku s cieľom zachovania nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Tanečné domy, realizované prostredníctvom škôl tanca pod odborným vedením slovenských pedagógov pre Slovákov žijúcich v Chorvátsku, ktorí sa venujú slovenskému folklóru, konkrétne javiskovému spracovaniu ľudového tanca s cieľom zachovania nehmotného kultúrneho dedičstva slovenskej kultúry a pozdvihnutiaslovenského povedomia a tradičnej ľudovej forme tanečného folklóru a pedagogiky.

V súčasnosti existuje v Chorvátsku množstvo folklórnych skupín a súborov, ktoré sa venujú zachovaniu nehmotného a hmotného kultúrneho dedičstva z rôznych oblastí Slovenska. Jednou z hlavných foriem je aj ľudový tanec, jeho spracovanie a reprezentácia na javisku. Našou myšlienkou je apelovať predovšetkým na mladé generácie a prostredníctvom odbornej výučby tanca v nich prebudiť záujem o dedičstvo ich predkov. Myšlienka tzv. tanečných domov funguje úspešne na Slovensku už mnoho rokov, a preto by sme ju chceli aplikovať i pre Slovákov – folkloristov, žijúcich v Chorvátsku.

Význam tanečného domu – tento výraz uvádza vo svojich spisoch Anton Bernolák už na začiatku 19. storočia a vysvetľuje ho ako miesto, kde sa ľudia stretávajú za účelom tanca. A presne to je hlavnou myšlienkou nášho tanečného domu, ktorý by mal dve časti.

Prvá časť by bola zameraná na výučbu jedného alebo dvoch ľudových tancov z konkrétneho regiónu Slovenska, v rámci ktorého by si folkloristi osvojili základné tanečné prvky a motívy, ktoré by následne dokázali spájať do jedno-

duchých variácií. Tie by potom mohli využívať vo svojich choreografiách. Nielen, že by sa naučili správne a exaktne originálne tance, to pod vedením skúsených tanečných pedagógov a choreografov zo Slovenska (najmä by sme zapojili do projektu Mgr. Darinu Labudíkovú, ktorá žije v Chorvátsku a venuje sa choreografiám a výučbe tanca pre chorvátske spolky), ale taktiež by získali vedomosti o rozlišovaní tanečných a hudobných regiónov, keďže okrem tanca by sa v každej škole tanca naučili i zopár prislúchajúcich ľudových piesní.

Druhá časť by bola opätovne tanečného charakteru, i keď s voľnejším ponímaním. Keďže tanec je prejavom vlastnej subjektivity a osobnosti, v tejto časti by si účastníci formou voľnej zábavy vyskúšali to, čo sa naučili počas školy tanca, ako i prostredníctvom improvizácie zopakovali predchádzajúce tanečné domy.

Našou snahou je zorganizovanie tanečných domov vo viacerých Maticiach, ktoré disponujú adekvátnymi priestormi (typu sála), pričom ostatní folkloristi z ďalších Matic môžu prichádzať na spomínané školy tanca podľa ich najkratšej vzdialenosti. Frekvencia konania a organizovania tanečných domov záleží na prejavenom záujme, ale našim cieľom je uskutočnenie minimálne 15 tanečných domov (cca pravidelne každé tri týždne a vždy v inej Matici). Zároveň by absolventi tanečných domov boli po ich absolvovaní odmenení certifikátom, ktorý by bol aj pre samotných účastníkov motiváciou do budúcnosti.

Projekt tanečného domu sa snaží o interaktívne zapájanie členov folklórnych súborov, o prehĺbenie ich odbornosti z hľadiska slovenského ľudového tanca, spevu a hudby, v ktorom účastníci prostredníctvom zábavnej formy popu-

lárneho a atraktívneho charakteru získajú odborné vedomosti a znalosti, ktoré môžu v budúcnosti spracovávať a aplikovať vo svojej matičiarскеj činnosti.

Projekt je určený všetkým tanečným spolkom a súborom pôsobiacich v rámci Matic slovenských v Chorvátsku, ktorí majú záujem o nové poznatky z hľadiska tanca, choreografie, tanečných prvkov a kombinácií a folklóru ako takého, ktoré by následne mohli aplikovať vo svojom tanečnom repertoári.

Dúfame, že projekt Tanečné domy finančne podporí Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj Rada pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky.

(S. Slivka)

Sjećanje na tatu

Pogleda strogo što strah je mene,
a duša blaga ko brdo pjene.
I stid me hvata kada ga vidim
pogled mi kaže da se ne stidim.
Vi djeco moja dva divna bića
ovo je za vas moja priča.
Jer jako brzo život vam krene
put je težak ne krivite mene.
Budite snažni, pravedni ljudi
nedajte nikom da vas pobudi.
Raditi se mora
i evo na sve odgovora.
Gledajte uvijek lijevo i desno,
stavljajte skromnost
na prvo mjesto.
Hodajte pravo dignute glave,
tako se dođe do prave slave.
Ovo su riječi mojega tate,
što u životu uvijek me prate.
(K. Smješka-Rajković)

Ženy oslávili svoj deň

Foto: A. Popović

Josipovské ženy

8. marca 2013 v miestnostiach MS Josipovec aktívne členky MS Josipovec, ktorých je asi dvadsať, oslávili Medzinárodný deň žien. Boli tu speváčky – terajšie, ale i tie, ktoré to boli v minulosti, a všetky ženy ktoré sa aktívne zúčastňujú na akciách a podujatiach, organizovaných MS Josipovec. Tohto roku sa nezabudlo ani na členky, ktoré boli v minulosti aktívne a veľmi sa zaslúžili o zachovanie slovenskej kultúry a slovenských zvykov, na ktoré je Josipovec i v súčasnosti hrdý. Bolo by istotne omnoho veselšie, keby

medzi nami boli i Pavka Pajeska a Roza Labak... Naša Pavka je, žiaľ, už zosnulá a teta Roza pre svoju chorobu nemohla prísť. Preto sme tetu Rozu na čele s naším predsedom Matice Zdenkom Komarom nasledujúci deň navštívili v jej dome a blahoželali jej k narodeninám a k MDŽ.

Pri príležitosti sviatku MDŽ členovia MS Josipovec sa zaslúžili o to, aby sa ženy – členky MS Josipovec cítili veľmi príjemne. Zdenko Komar, Josip Brandis a Ivan Matanovac rozdelili ženám kafiáty a postarali sa i o to, aby na sto-

le bolo nadostač jedla a osviežujúcich nápojov. Takéto stretnutia sú omnoho uvoľnenejšie v porovnaní s tými, na ktoré nám prichádza mnoho hostí, pretože je vtedy potrebné dobre si vysúkať rukávy a veľmi sa starať o hostí. Oslavy MDŽ v minulosti boli veľmi populárne. V Josipovci sa v ten deň vždy schádzalo mnoho žien, ktoré sa priatelili a veselili spolu až do rána. Dnes sú už iné časy... Keby nebolo MS Josipovec a ešte niektorých združení v obci, v našom Josipovci by už takéto oslavy zanikli.

(A. Popović)

FK Vihor na Slovensku

Foto: S. Slivka

Futbalisti FK Vihor z Jelisavca

Futbalisti FK Vihor z Jelisavca mali časť príprav na Slovensku.

Vedenie klubu na čele s predsedom Ivanom Komakom zabezpečilo futbalovému klubu z Jelisavca päťdňové sústredenie v tréningovom kempе slovenského futbalového majstra v Žiline. Bola to vynikajúca príprava s výbornými podmienkami, ktoré im môžu závidieť i mnohé prvoligové tímy.

Na päťdňové sústredenie sa vybrali 19. februára 2013. Počas prípravy na Slovensku absolvovali dva priateľské zápasy. Prvý (nočný) zápas hrali 21.

februára o 20.00 hodine na umelom trávniku športového komplexu proti žilinskému prvoligovému futbalovému klubu MŠK Žilina (B zostava) pred vyše 1000 divákmi. Výsledok: MŠK Žilina B 4 : 3 FK Vihor Jelisavec. Druhý zápas bol odohraný 23. februára o 12.00 hodine, v ktorom si jelisavskí futbalisti zmerali sily so štvrtým ligovým futbalovým tímom Slovanom. Výsledok: FK Vihor 5 : 3 FK Slovan.

FK Vihor Jelisavec súťaží v 1. ŽNL Osijecko-baranskej župy a v jesennej sezóne dosiahol 1. miesto v rebríčku.

Vzhľadom na to, že počas zimnej prestávky klub priviedol i nové posily, v nadchádzajúcej časti sezóny všetci očakávame veľa bodov a pevne veríme, že Vihor udrží 1. miesto v tabuľke a že v nasledujúcej sezóne klub bude súťažiť v 4. chorvátskej lige.

Publikum FK Vihor je veľmi náročné, ale i najpočetnejšie a najvašnivější v lige, takže je každý futbalový zápas skutočnou slávnosťou. FK Vihoru prajeme úspešnú jarnú časť sezóny a dúfame, že sa hráči svojim verným fanúšikom odmenia výbornou hrou. (S. Slivka)

Dionýz Štúr

(2.4. 1827 – 9.10.1893)

geológ

Prírodovedec, ktorý sa jedinečnými výsledkami v oblasti geológie, fytopaleontológie a botaniky podieľal na vytýčení smeru novodobého výskumu v strednej Európe. V Beckove v dome za evanjelickým kostolom sa narodil 2. apríla 1827 Johane Riznerovej a Jozefovi Štúrovi syn, ktorý dostal mená Dionysius, Rudolphus, Josephus. Vo svete sa preslávil pod menom Dionýz Štúr, ale z rodiny sa stali známymi aj jeho družostupňoví bratanci – Ľudovít, Karol a Samuel. Otec bol vyše päťdesiat rokov učiteľom, z Beckova sa rodina presťahovala do Modry, kde Dionýz študoval na modranskom a neskôr na bratislavskom lýceu. Potom išiel študovať na vysokú školu polytechnickú do Viedne odbor matematika, fyzika, ale odborné vzdelanie získal aj na vychýrenej banskoštiavnickej Baníckej a lesníckej akadémii. Už počas štúdií si ho profesori všimli, bol mimoriadne talentovaný a okrem odborných znalostí ovládal aj viacero jazykov. Preto si na neho spomenul aj riaditeľ Ríšskeho geologického ústavu vo Viedni W. Haidinger a ponúkol mu prácu v novovytvorenom ústave, ktorý sa zameriaval na geologické mapovanie celej habsburskej monarchie.

Dionýz Štúr jeho ponuku prijal a roku 1850 sa natrvalo usadil vo Viedni. Na rozdiel od mnohých rodákov však na svoje rodisko nikdy nezabudol a vždy sa k nemu hlásil. Dionýz Štúr sa zapojil do terénneho výskumu monarchie a precestoval a prebádal okrem Slovenska aj Česko a ostatné krajiny strednej Európy. Na území Slovenska uskutočnil niekoľko expedícií a vo svojich prácach podal prvý stratigrafický rozbor západnej a strednej časti Západných Karpát. Na západnom a strednom Slovensku určil de-

vät' osobitných jadrových vrstiev a toto ním stanovené členenie platí dodnes. Viacerými prácami prispel aj k poznaniu oblastí s najkomplikovanejšou stavbou v Európe – Východných Álp.

Rok čo rok od jari do neskorej jesene podnikal náročné výskumné cesty, kreslil mapy, robil výškové merania, odoberal vzorky. Napriek vrtochom počasia a fyzickej námahe bol šťastný, pretože geológia bola jeho životom a popri nej sa mohol venovať i svojej ďalšej záľube botanike. Tej zostal verný aj potom, keď po vyše dvadsiatich rokoch skončil práce v teréne. Zamerl sa na fytopaleontologický výskum – skúmanie dávno vyhynutých rastlín. Napísal niekoľko veľkých krásne ilustrovaných monografií, z ktorých najznámejšou je 670-stranová monografia *Geologie der Steiermark*, ktorá sa dodnes pokladá za dielo základného významu v geológii.

V oblasti botaniky v odborných kruhoch vzbudila záujem už jeho prvá monografická štúdia. Spracoval ju z praktických objavov pri práci v teréne, keď zistil, že na niektorých horninách a pôdach rastú iba určité druhy rastlín. Z toho viededukoval, že na ich výskyt nevyplýva iba podnebie, nadmorská výška, ale najmä charakter geologického podložia a jeho fyzikálno-chemické vlastnosti. Na základe toho publikoval prácu o vplyve pôdy na výskyt rastlín, ktorú poslal aj slávnemu Charlesovi Darwinovi. Anglickému geológovi Lexellovi napísal: „Dopracoval som sa samostatnou cestou, ktorá sa tiahne už cez viaceré moje botanické práce, k výsledkom, ktoré sa veľmi zhodujú s výsledkami Darwina. Presvedčenie o meniteľnosti rastlinných foriem následkom vonkajších vplyvov zastával som už vo svojom monografickom sprá-

covaní rodu *Drab*, ako aj v práci o vplyve pôdy na zmenu rastlinných foriem.“

V rokoch 1885 až 1892 bol Dionýz Štúr riaditeľom Ríšskeho geologického ústavu, čo bolo ojedinelé, pretože bol jediný, čo nemal nemecký alebo rakúsky pôvod. Okrem toho ho vymenovali za dvorného radcu, dostal viacero významení a pri odchode do dôchodku i Rytiersky kríž Leopoldovho rádu. Osobne považoval za najväčšiu česť, že bol členom významných zahraničných vedeckých spoločností.

Slováci sú na Dionýza Štúra právom hrdí, pretože hoci žil väčšinou v cudzine, zostal verný svojmu národu. Z jeho rozsiahlej publikačnej činnosti je 40 prác venovaných územiu Slovenska, podrobne v nich opisuje napríklad Demänovskú jaskyňu. V Hurbanových Slovenských pohľadoch mu roku 1852 vyšli zážitky z cesty po Sol'nohradsku a niektoré vlastivedné práce publikoval aj v Sokole.

Vzťah k rodákovi vyjadroval aj tým, že vo Viedni odoberal slovenské noviny a knihy a podporoval ich vydávanie. Zúčastnil sa i na Memorandovom zhromaždení v Turčianskom sv. Martine a stál pri vzniku Maticy slovenskej, ktorej bol jedným z prvých členov. Okrem toho finančne podporoval revúcke gymnázium. Celý život v cudzine udržiaval pravidelné kontakty s významnými slovenskými literárnymi a vedeckými pracovníkmi, z ktorých viacerí boli jeho dobrými priateľmi. Veľký, ale skromný Slovák došiel na koniec svojej životnej diagonály vo Viedni. Jeho milovaná práca pri geologických výskumoch v teréne mala aj tienistú stránku, bola fyzicky náročná a vážne mu podlomila zdravie. Trpel reumatickými bolesťami a srdcovým ochorením, ale pokiaľ mu sily stačili, rád sa vracal do prírody v okolí Viedne.

Ku koncu života sa už ťažko pohyboval a 9. októbra 1893 zomrel. Pochoval ho na evanjelickom cintoríne vo Viedni a o dva roky neskôr k nemu uložili aj ostatky manželky Cecílie, ale ich hrob sa, žiaľ, nezachoval. Na jeho pamiatku udeľuje Slovenská akadémia vied významným vedcom za zásluhy dosiahnuté v prirodných vedách medailu, nesúcu jeho meno. (A. M. Kuric)

Koncert pre Natáliu

Keď sa malá Natália zobudila do krásneho slnečného rána, trochu sa pomrvila pod teplúškovú perinou, ale potom prudko z postieľky vyskočila, pozrela sa von oknom a tomu, čo uzrela, veľmi sa potešila. Totiž po mnohých upršaných dňoch, konečne zočila slnkom okúpaný dvor. Rýchlo sa obliekla a už aj utekala von. Veselo si poskakujúc z nohy na nohu, takmer doskočila na niečo maličké, čo sa mrvilo na priedomí. Najprv sa naľakala, ale keď sa lepšie prizrela, rozoznala v tom malom kľbku maličké vrabča. Opatrne si ho zobrala do dlaní. Cítila, ako sa teplé jemnučké páperové drobča veľmi chveje a ako mu rýchlo tlčie jeho splašené vrabčie srdiečko. S veľkým krikom utekala s ním za mamou:

– Mama, mama! Pozri čo som našla!

– Krásne malé vrabča! – povedala mama. – Chúd'atko vtáča, musíš s ním veľmi opatrne narábať. Istotne do niečoho narazilo a omráčilo sa.

– Vieš, mama, teraz budem mať svoje vlastné vtáča, ktoré mi každý deň bude vyspevovať... Pravda, len čo sa zotaví. Všaak? – Natáliin spýtavý prosebný pohľad ponoril sa hlboko do maminých očí.

– To tak dobre nebude, Natálka – usmiala sa nežne mama a pokračovala.

– Môžeme ho ošetrovať, kým sa mu v tej jeho hlavičke nevyjasní a kým nezosilnie natoľko, aby mohlo odletieť k mamičke, k svojej rodine, do svojho hniezda.

Natália zosmutnela. Ved' si bola na sto percent istá, že teraz bude mať svoju živú štebotavú hračku, ktorú jej bude závidieť celá ulica a snáď i celá škola...

– Naozaj nemôže vrabča zostať pri mne, mama? Ved' by som ho krmila, dávala mu vody a veľmi, veeľmi sa oň starala...

– Hmmm, – poznamenala mama a Natália už vedela, že to nie je dobrý začiatok – teraz istotne začnú *múdre výklady a vysvetlenia*. A uhádla...

– Teda, Natálka moja, teraz len na tebe záleží – či chceš mať smutné zajaté

vtáčatko, ktoré od žiaľu istotne aj čvirkat' zabudne, lebo mu bude veľmi clivo, pretože bude smútiť za svojou matkou a za svojou vrabčou rodinou, alebo chceš vrabčekovi pomôcť, aby sa čím skôr dostal tam, kam prirodzene patrí. Iba tak z neho bude šťastný čvirikavý vtáčik.

Natália zosmutnela. Určitý čas len mlčala a potom začala nahlas rozhutovať: – Tááák, smutné vtáčatko by som rozhodne mať nechcela... Hádám bude predsa len najsprávnejšie zaslať ho k jeho mamke... Ona sa naňho bude veľmi tešiť, všakže?

– Ved' pravdaže, matka tohto vrabčat'a sa teraz istotne veľmi trápi... Vieš, ako sa ja trápim o teba, keď sa niekam zatúlaš a meškáš na obed... – vysvetľovala mama.

Natália rozmýšľala, premýšľala, rozhutovala a prehutovala až nakoniec mame slávnostne zvestovala: – Vieš,

mama, ja to vrabča pustím, len čo sa trochu zotaví...

Na matkinej tvári zasvietil spokojný úsmev: – Výborne, Natálka moja! Vidíš, práve je v tom podstata opravdivej lásky: zriekla si sa „svojej štebotavej hračky“ pretože ti záležalo, aby malé vrabča bolo slobodné a šťastné. Iba nesebecká láska je opravdivá láska! – uzavrela svoj výklad mama. Natália sa usmiala tiež a v srdiečku jej zrazu oteplelo.

Malý vrabček sa už na druhý deň zotavil a veselo si čvirikajúc odletel do výšin... Starostlivý pohľad malého dievčatka sledoval vtáčatko až kým sa nestratilo v korune veľkého rozkonáreného stromu.

– Istotne tam naňho už veľmi netrpezlivo vyčkáva celá jeho vrabčia rodina – pomyslela si Natália. A skutočne – o chvíľu sa celý dvor vyplnil veselým čvirikaním. Mama povedala: – Počuješ, Natálka moja? O tento veselý vrabčí koncert si sa ty zaslúžila!

A bol to skutočne taký krásny a veselý koncert, aký ste jakživ nepočuli!

(B. Dasovićová)

“Dan materinskog jezika”

Učenci koji uče slovački jezik i kulturu s učiteljicom su na satima slovačkog jezika obilježili Dan materinskog jezika koji se slavi svake godine 21. veljače od 2000. g. kada ga je UNESCO proglasio Međunarodnim danom materinskoga jezika. Na internetu su učenici istražili i saznali da je cilj ovoga obilježavanja očuvanje jezika kao kulturnoga i materijalnog nasljeđa i identiteta naroda. Jezik nije mrtav, neživi predmet, on je naš život, naša kultura, on pokazuje prošlost i posebnost svoga kraja, različite tradicije i običaje gdje živimo. Stoga smo se prisjetili da su mjesto Markovac osnovali Slovaci još za vrijeme države Austro-Ugarske a ime je dobilo po sinu grofice Gabrijele Pejačević, koji se zvao Marko a prvi dječak koji se rodio u Markovcu se također zvao Marko. Do danas tu žive potomci Slovaka, koji se služe materinim slovačkim jezikom, točnije dijalektom iz sjeverozapadnog slovač-

Žiaci

kog kraja-Kysuce. U sklopu toga smo čitali prigodnu pjesmu “Materinska riječ” i napisali kratke sastave o jeziku. Pročitali smo i otpjevali hrvatsku i slovačku himnu. Uredili smo pano u učionici i ulaznom holu škole sa prigodnim tekstovima na hrvatskom i slovačkom jeziku. Prema nekim stručnjacima i lingvistima pojedine osobe mogu imati dva materinska jezika a među njima se vide i neki od naših učenika iz Markovca.

(M. Ivanković)

S Školské správy

Foto: A. M. Kuric

S riaditeľkou školy v Novej Bukovici

V Novej Bukovici v ZŠ V. Nazora začiatkom marca bola schôdza predsedu Zväzu Slovákov a poradcu pre slovenský jazyk s riaditeľkou školy Laretou Žubriníč a predsedom a podpredsedníčkou MS Míľovce pánom Ďurom Sobolom a Jasnou Matota. Na schôdzi sa hovorilo o organizovaní tradičného kultúrneho podujatia Literárno-recitačná prehliadka *Slovenčina moja*. Tohtoročnými hosťiteľmi sú ZŠ Nova Bukovica, Mati-

ca slovenská Míľovce a Zväz Slovákov. Prehliadka bude 11. mája tohto roku v Kultúrnom dome MS Míľovce v Míľovciach.

V polovici marca sa poradca pre slovenský jazyk Andrej Kuric stretol v Požege s riaditeľom požežského gymnázia prof. Pavlom Bucícom a predsedom MS Jakšič prof. Pavlom Tregerom. Hovorilo sa o záujme o vyučovanie slovenského jazyka a kultúry na gymnáziu v Požege

a o možnostiach jeho realizácie. Ako sme sa dopočuli, záujem o slovenský jazyk má viac ako 20 stredoškôľakov. Projekt bude prezentovaný MVŠaŠ CHR (MZOiS RH). Tento projekt by sa mal uskutočniť v školskom roku 2013/2014.

Aj v Strednej škole v Iloku bolo stretnutie riaditeľa strednej školy pána Ivana Bošnjaka s poradcom pre slovenský jazyk Andrejom Kuricom a predstaviteľmi slovenskej národnostnej menšiny mesta Ilok Vlatkom Mučajim a Darkom Ďuricom. Aj tu sa hovorilo o možnosti a záujme o vyučovanie slovenského jazyka na Strednej škole v Iloku. V spolupráci strednej školy, MS Ilok a poradcu pre slovenský jazyk tento projekt by sa mal tiež uskutočniť v školskom roku 2013/2014.

Učiteľia slov. jazyka odchádzajú na seminár zo slovenského jazyka a literatúry na Slovensko do Modry. Seminár je od 7. až 13. apríla. Organizátor je MŠVVaŠ Slovenskej republiky.

(A. M. Kuric)

Foto: A. M. Kuric

S riaditeľom Strednej školy v Iloku

Pozvánka

Počúvajte vysielanie po slovensky Rádía Osijek každú nedeľu o 19.40
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádía Našice každú stredu o 18.15
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádía Đakovo každý utorok o 19.30
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádía Ilok každú sobotu o 12.00
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádía Slatina každú sobotu o 18.00

Honorárny konzulát Slovenskej republiky v Osijeku, Sunčana 20, tel. 031-212-056
Úraduje v pondelok, stredu a piatok od 13. do 15. hodiny

Slovenské kultúrne centrum Našice, Braće Radića 68, tel: 031-611-914

www.savez-slovaka.hr